

Täysistunto

Keskiviikko 14.9.2022 klo 14.00—21.26

4. Valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.

Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministerin Thomas Blomqvistin esittelypuheen-
vuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopea-
tahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään viisi minuuttia.
Muiden etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhe-
miesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät pu-
heenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjes-
tyksessä vastauspuheenvuoroja.

Lähetekeskusteluun varataan ensi vaiheessa enintään kaksi tuntia. — Keskustelu, minis-
teri Blomqvist.

Keskustelu

14.05 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist (esittely-
puheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto antoi eduskunnalle historian ensimmäi-
sen naisten ja miesten välistä tasa-arvoa koskevan selonteon vuonna 2010. Toinen tasa-ar-
vopoliittinen selonteko hyväksyttiin valtioneuvoston istunnossa tänä kesänä. Olen todella
tyytyväinen siitä, että olemme nyt tässä pisteessä, että pääsemme keskustelemaan siitä
eduskunnan suuressa salissa. Muistan aika hyvin itse, kuinka vastaava keskustelu käytiin
ensimmäisen selonteon yhteydessä — erittäin hyvää keskustelua silloinkin, mitä myös tä-
nään on odotettavissa.

Yhteiskunta on muuttunut paljon kymmenessä vuodessa. Olemme huomioineet tämän
esimerkiksi siinä, että selonteon lähtökohtana on sukupuolen moninaisuus ja se, että ihmi-
sen asemaan vaikuttaa sukupuolen rinnalla moni muu tekijä. Ytimeltään tässä selonteossa
on kysymys strategisesta valtioneuvoston toimintaa pitkäjänteisesti viitoittavasta asiakir-
jasta. Näen, että onnistuessaan sillä on merkitystä tasa-arvopoliitiikan pitkäjänteisessä ke-
hittämisessä. Olemme siis pyrkineet asettamaan pitkän ajan kansalliset tasa-arvotavoitteet.

Tavoitteiden asettamiseksi on selonteon valmistelussa pyritty ennakoimaan yhteiskun-
nallisia muutoksia ja muutoksia toimintaympäristössä ja erityisesti sitä, kuinka ne mahdol-
lisesti vaikuttavat sukupuolten tasa-arvoon, mutta kuten me kaikki tiedämme, ennakoimi-
nen ei ole helppoa — sen ovat viimeiset vuodet meille opettaneet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Korostan, että kysymyksessä ei kuitenkaan ole toimenpideohjelma. Kuluvan hallituskauden tavoitteet ja toimenpiteet sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi on asetettu Sanna Marinin hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa. Jokainen hallitus sitten myös vuorollaan neuvottelee luonnollisesti hallitusohjelman ja mahdollisesti tasa-arvo-ohjelman. Selonteon tarkoituksena on toimia viitoituksena niille.

Ärade talman! Först några ord om utgångspunkterna för beredningen av programmet, alltså vad vi eftersträvar och varför.

I bakgrunden har vi en stark bas i de grundläggande mänskliga rättigheterna. I praktiken innebär säkerställandet av genomförandet av de grundläggande mänskliga rättigheterna att den offentliga makten målmedvetet och långsiktigt måste fortsätta arbetet för att nå en jämställdhet mellan könen.

Tidsspännat för redogörelsen är till slutet av det här årtiondet. Redogörelsen är alltså framtidsorienterad. I beredningen har vi försökt förutse förändringar i omgivningen och speciellt hur de möjligen inverkar på jämställdheten. Sådana här förändringar i omgivningen är bland annat digitaliseringen, förändringar i befolkningsstrukturen, nya arbetsformer, klimatförändringen och pandemin. Alla de här kan ha och kommer antagligen att ha inverkan på jämställdheten mellan könen.

Arvoisa puhemies! Selonteko on Suomessa ensimmäinen harjoitus kansallisten pitkän ajan, yli hallituskausien ulottuvien tasa-arvotavoitteiden asettamiseksi. Ne ovat meiltä puuttuneet. Ruotsissa kansalliset tavoitteet asetettiin vuonna 2006. Niihin on sittemmin palattu ja joitakin lisäyksiä tehty. Kuitenkin hallitusten kokoonpanoista riippumatta tuolloin asetetut tavoitteet ovat siellä edelleen relevantteja.

Tasa-arvopolitiikkaa on selonteossa lähestytty ilmiöpohjaisesti pitäen mielessä tasa-arvokysymysten läpileikkaavuuden. Sukupuolten tasa-arvo koskettaa jokaista, jokaisen kaikkia elämänvaiheita ja -alueita ja siten kaikkea yhteiskunnan toimintaa. Tämä on ollut lähtökohtana, ja tämä on se lähtökohta, joka purkautuu selonteon seitsemässä päätavoitteessa. Ne eivät siis ole sidottuja hallinnonalarajoihin.

Tasa-arvotavoitteet ovat tarkoituksellisesti varsin yleisiä. Jokainen seitsemästä tavoitteesta avataan kuitenkin konkreettisemmin tavoitetilan kuvauksella. Tätä kuvausta voi ajatella kouralliseksi osatavoitteita. Tarkoituksena on, että jokainen tavoite myös perustellaan. Perustelutekstissä annetaan tilannekuva tasa-arvokysymyksistä, siitä, mitkä seikat tukevat kunkin tavoitteen asettamista, ja samalla pyritään ennakoimaan tulevaa, mahdollisia muutoksia toimintaympäristössä ja niiden vaikutuksia, mutta konkreettisiin toimenpiteisiin ei varsinaisesti mennä. Niistä linjataan, kuten aikaisemmin totesin, hallituksen ohjelmissa tai tasa-arvo-ohjelmissa.

Luonnostelluista päätavoitteista ensimmäinen koskee Suomea yhteiskuntana: sitä, kuinka yhteiskuntamme eri tasojen rakenteet, lainsäädäntö ja politiikka tukevat sukupuolten tasa-arvon toteutumista, ja toiseksi sitä, että syrjintä ei ole osa tasa-arvoista yhteiskuntaa.

Tasa-arvon kärkimää -tavoite edellyttää Suomelta kansallisen toiminnan lisäksi myös kunnianhimoista tasa-arvopolitiikkaa suhteessa Suomen kansainväliseen toimintaympäristöön. Tähän taas liittyy tavoite 7 eli viimeinen tavoite. Suomen kansainvälisessä tasa-arvopolitiikassa painotetaan seksuaali- ja lisääntymisterveyttä ja -oikeuksia, sukupuolistuneen väkivallan torjumista sekä naisten tasa-arvoista taloudellista ja poliittista osallistumista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Tavoite 2 taas koskee kaikkien sukupuolten oikeutta vapauteen ja koskemattomuuteen sekä elämään ilman väkivaltaa. Tässä esiin nostetaan muun muassa naisiin kohdistuva väkivalta, seksuaalinen häirintä ja ihmiskauppa. Tavoitteena on, että Suomessa kukaan ei menetä henkeään tai terveyttään sukupuolistuneen väkivallan seurauksena.

Demokratia, oikeusvaltio ja perus- ja ihmisoikeudet ovat keskeinen arvopohjamme. Niiden kannalta olennaista on varmistaa kaikkien yhtäläiset osallistumismahdollisuudet. Tätä koskee tavoite 3. Tässä kohtaa on olennaista reagoida esimerkiksi viime aikoina vahvistuneisiin toimintatilan järjestelmällisiin kaventamispyrkimyksiin, esimerkiksi sukupuolistuneeseen verkkohäirintään. Lisäksi sitkeät tasa-arvokysymykset liittyen taloudelliseen tasa-arvoon, naisten ja miesten välisiin palkkaeroihin sekä sukupuolten eroihin hyvinvoinnissa ja terveydessä puhuvat puolestaan oman tavoitteensa asettamisen tärkeydestä. Niitä koskevat tavoitteet 4 ja 5, samoin kuin tavoitteen 6 taustalla oleva yhteiskunnassamme erityisen sitkeä sukupuolen mukainen segregatio koulutuksessa ja työmarkkinoilla ja hoivavastuukysymyksissä.

Arvoisa puhemies! Selonteon valmistelussa yhteistyö on ollut merkittävässä roolissa. Kansalaisyhteiskuntaa ja sidosryhmiä on kuultu kahdesti prosessin aikana, kirjallisesti ja suullisesti. Yli sata eri tahoa on antanut näkemyksensä siitä, mitä kysymyksiä selonteon valmistelussa pitäisi ottaa huomioon ja millaisia kansallisia tavoitteita pitäisi asettaa. Olemme saaneet tukea sille, että kansalliset tasa-arvotavoitteet ovat oikeansuuntaisia. Valmistelussa on keskusteltu myös laajasti ministeriöiden asiantuntijoiden ja tutkijoiden kanssa.

Loppujen lopuksi tasa-arvoselonteosta saadaan vaikuttava siten, että me kaikki käytämme sitä työssämme. Meillä on käsissämme eteenpäin katsova ja Suomen tasa-arvotahtoa viitoittava asiakirja. On meidän tehtävämme viedä ei ainoastaan tasa-arvopolitiikkaa vaan koko suomalaista yhteiskuntaa tämän tahtotilan suuntaisesti. Toivon vilkasta ja rakentavaa keskustelua täällä eduskunnassa tänään. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Filatov.

14.14 Tarja Filatov sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasa-arvon puutetta ei ole helppo nähdä, jos on itse etuoikeutetulla puolella. Selonteossa tehdään näkyväksi sukupuolten tasa-arvopolitiikan ilmiöitä ja ydinhaasteita. Suomi on kiistatta yksi maailman tasa-arvoisimpia maita, ja me voimme olla tästä ylpeitä, mutta se ei tarkoita, että me olisimme tyytyväisiä. Tasa-arvotyön on oltava jatkuvaa, jotta se vastaa yhteiskunnan muutoksiin.

Hyvät kuulijat! Naisten tulot ovat keskimäärin neljänneksen pienemmät kuin miesten, ja palkkaero on 16 prosenttia naisten tappioksi. Pienempiä ansiotuloja seuraavat pienemmät eläkkeet, ja yksin asuvien eläkeläisnaisten riski joutua köyhyyteen on suuri.

Elinajanodotteissa taas on seitsemän vuoden ero miesten tappioksi, ja rikas nainen elää keskimäärin jopa 16 vuotta pidempään kuin köyhä mies. Tytöt ja pojat aloittavat ensimmäisen kouluvuoden suunnilleen samoin taidoin, mutta koulun päättyessä erot ovat suuret tyttöjen eduksi. Syrjäytyneistä nuorista kaksi kolmasosaa on miehiä.

Väkivalta on meillä hyvin sukupuolittunutta. Nainen on perheväkivallan uhri kolme kertaa useammin kuin mies. Miehet taas kokevat ja kohtaavat katuväkivallan suurempana uhkana kuin naiset.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Esimerkit kertovat, että me yhä tarvitsemme tasa-arvotyötä. Selonteossa kantavana teemana on sukupuolen moninaisuus ja se, että ihmisen asemaan yhteiskunnassa vaikuttaa sukupuolen lisäksi moni muu asia. Mielestäni tasa-arvopolitiikan tehtävänä on luoda toimintaympäristö, jossa jokaisella ihmisellä on mahdollisuus kasvaa täyteen potentiaaliinsa. Ja julkisella vallalla on suuri vastuu tasa-arvon toteuttamisessa.

Tasa-arvon edistäminen rakentuu tasapuolisesta kohtelusta ja erityisryhmien huomioimisesta niin koulutuksessa, työelämässä kuin koko yhteiskunnassa. Tasa-arvo takaa parhaiten sen, että kaikkien ihmisten lahjakkuus, luovuus ja työpanos ovat mukana hyvinvoinnin, sivistyksen ja talouden kehittämisessä.

Niin kuin ministeri sanoi, selonteko on strateginen asiakirja, joka tarkastelee tasa-arvoa ilmiöpohjaisesti. Se linjaa kansallisen tasa-arvopolitiikan ylätasoon tavoitteet pitkällä aikavälillä, ja sosiaalidemokraattien on helppo yhtyä näihin tavoitteisiin. Nykyhallituksen konkreettiset toimenpiteet on jo määritelty hallitusohjelmassa ja tasa-arvo-ohjelmassa. Selonteon aikataulu antaa itse asiassa eduskunnalle oivan mahdollisuuden jatkojalostaa ylätavoitteita, priorisoida ja konkretisoida asioita, ajatellen tulevaa hallitusohjelmaa ja eduskuntakautta.

Hyvät kuulijat! Tasa-arvolaki on sukupuolten välisen tasa-arvon ydintä, ja lain toimivuus tarvitsee systemaattista seuranta- ja tehokasta valvontaa. Lisäksi on syytä valmistella tasa-arvolain kokonaisuudistus, jossa painottuu tasa-arvon edistäminen, syrjinnän ehkäisy sekä oikeussuojan ja valvonnan vahvistaminen.

Samapalkkaisuuslaki on yhtä vanha kuin minä, mutta se ei totta vieköön toteudu elävissä elämässä. Palkka-avoimuutta lisäämällä voidaan vähentää perusteettomia palkkaeroja. Ilman tietoa palkasta ja sen määräytymisen perusteista on vaikea todentaa perusteettomia eroja. Tarvitaan eriarvoistavien palkkarakenteiden korjaamista, eri alojen töiden vaativuuden uudelleenarviointia sekä palkan vertailua yli työehtosopimusrajojen. Tasa-arvosuunnitelmia ja palkkakartoituksia koskevaa sääntelyä tulee selkiyttää. Työelämässä tulee edistää perhevapaiden tasaisempaa jakautumista ja vanhempienkeskistä asemaa, tukea isien vanhemmuutta sekä ennen muuta vahvistaa raskaus syrjintäsuojaa.

Hyvät kuulijat! Väkipalsta on aina väärin. Sukupuolistuneen väkivallan kitkeminen ja haavoittuvassa asemassa olevien suojelu vaativat pitkäjänteisiä toimia ja kiistatta lisää resursseja. On synnyttävä pysyviä rakenteita väkivallan ehkäisyyn ja torjumiseen niin kunnissa kuin hyvinvointialueilla.

Koulutuksen tasa-arvo kantaa pitkälle, ja tasa-arvotyö on aloitettava jo varhaiskasvatuksessa. Tasa-arvotavoitteet on konkretisoitava toimiksi ja tasa-arvotietoinen pedagogiikka sisällytettävä ammattilaisten koulutukseen.

Hyvät kuulijat! Moderni tasa-arvopolitiikka kunnioittaa miesten ja naisten elämän erilaisuutta, näkee jokaisen yksilön vahvuudet ja osaa hyödyntää niitä myös päätöksenteossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäkyinen.

14.19 Jukka Mäkyinen ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt käsiteltävänä oleva selonteko sisältää monia tavoitteita, jotka itsessään ovat hyviä ja kannatettavia. Selonteko ei kuitenkaan ole kaikilta osin johdonmukainen, ja lähestymistapa on monin paikoin ristiriitainen tai puutteellinen.

Vuonna 2010 käsitellyn vastaavan selonteon nimi oli vastaavasti ”Valtioneuvoston selonteko naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta”, ja tähän se myös keskittyi. Ideologinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

lähestymistapa neljännen aallon feminismin muodossa oli pienenpienessä sivuosassa, ja risteävä syrjintä mainittiin vain kerran. Muunsukupuolisuutta ei ollut ilmeisesti vielä keksitty, sillä selonteossa puhuttiin yksilöllisistä eroista ja sukupuolten sisäisestä moninaisuudesta.

Nyt käsiteltävänä oleva selonteko on pyritty päivittämään vastaamaan intersektionaalisen feminismin ideologiaa. Tämä lähestymistapa vaikuttaa kuitenkin päälle liimatulta, koska sukupuolen moninaisuus on lisätty teemana vain osaan selontekoa. Kaksijakoinen, biologiseen sukupuoleen perustuva sukupuolikäsitys mainitaan riittämättömäksi. Selonteon mukaan oletukset heteroseksuaalisuudesta, käsitys sukupuolen kaksijakoisuudesta ja siitä, että sukupuoli-identiteetti vastaa syntymässä määritettyä sukupuolta, ovat syvällä yhteiskunnassa ja voivat tehdä moninaisuuden näkymättömäksi ja aiheuttaa toiseuden kokemusta. Kuitenkin esimerkiksi palkkaeroista, koulutuseroista, terveyseroista ja perhevapaiden käytöstä puhuttaessa sukupuolia tuntuu olevan vain kaksi. Tämä epäjohtonmukainen lähestymistapa tekee selonteosta omituisen ja sekavan. Tämä on sinänsä ymmärrettävää, koska yhteiskunnallinen tai yleisemminkin tieteellinen tutkimus perustuu keskeisesti tilastollisiin aineistoihin ja muita sukupuolia kuin naisia ja miehiä on hyvin vaikea tutkia, kun edes ideologian sisällä ei ilmeisesti pystytä määrittelemään, mitä nämä muut sukupuolet ovat ja kuinka ne ovat objektiivisesti tunnistettavissa.

Selonteon lähtökohdaksi mainitaan sukupuolen moninaisuus ja se, että ihmisen asemaan yhteiskunnassa vaikuttaa sukupuolen rinnalla myös moni muu tekijä. Tästä huolimatta selonteossa pyritään selittämään ihmisten erilaista yhteiskunnallista asemaa ensisijaisesti heidän sukupuolensa perusteella. Sukupuoli halutaan ideologisin perustein hävittää muun muassa ammattinimikkeistä, vanhemmuudesta ja henkilötunnuksista, mutta se nähdään keskeisimpänä ihmistä määrittelevänä ominaisuutena monissa sellaisissa asioissa, joissa maalaisjärjellä ajateltuna sukupuolella ei ole mitään merkitystä. Vastaavasti ihmisen pelkistäminen tai määrittely hänen ruumiintoimintojensa perusteella voi tuntua monesta vieraalta, kun halutaan esimerkiksi puhua äidin ja isän sijasta synnyttäjistä ja siittäjästä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat sukupuolten välistä tasa-arvoa yhteiskunnassa. Ihmisille kuuluu yhteiskunnassa yhdenvertainen kohtelu, yhtäläiset oikeudet ja osallistumismahdollisuudet. On hienoa, että Suomi on edennyt tasa-arvossa huomasti sen jälkeen, kun tasa-arvolaki säädettiin vuonna 1986. Nykyään kaikki yhteiskunnan koulutus- ja uravaihtoehdot ovat tarjolla niin miehille kuin naisillekin. Pieleen kuitenkin mennään silloin, kun ihmisiä yritetään pakottaa näennäisen tasa-arvon edistämiseksi muottiin, johon he eivät itse halua, tai moninaisuuden nimissä sukupuoli nostetaan kiintiöillä kaikkien muiden tekijöiden edelle ja pätevämpi henkilö jätetään valitsematta tehtävään.

Perussuomalaiset haluavat kohdata ihmiset yksilöinä eikä vain sukupuolensa edustajina. Tavoite tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi on tärkeä. Samalla on kuitenkin huomattava, että yleisesti väkivaltarikosten uhreista suuri enemmistö on miehiä ja kaikenlaista väkivaltaa yhteiskunnassa tulee pyrkiä vähentämään. Selonteon mukaan tyttöjen seksuaaliväkivallan kokemukset ovat viime vuosina lisääntyneet merkittävästi. Ilmiölle ei kuitenkaan pyritä löytämään selitystä. Myöskään syitä naisten miehiä vähäisemmän yhteiskunnallisen osallistumisen taustalla ei ulkomaalaistaustaisten naisten osalta tarkemmin pohdita, ja kunniaväkivalta on mainittu selonteon tekstissä vain pari kertaa. Tasa-arvon edistämisestä puhuttaessa on tärkeää tunnustaa, että kaikki kulttuurit eivät

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

ole yhtä tasa-arvoisia, ja pyrkiä edistämään tyttöjen ja naisten itsemääräämisoikeutta sekä ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa kulttuurista riippumatta. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Keto-Huovinen.

14.25 Pihla Keto-Huovinen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri! Vapaus on yhteiskuntamme peruspilari. Kokoomuksen periaateohjelmassa todetaan: vapauden ytimen muodostaa täysivaltainen yksilön itsemääräämisoikeus. Sen tulisi kuulua jokaiselle taustaan katsomatta ja kulkea käsi kädessä fyysisen loukkaamattomuuden kanssa läpi koko elämän.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvo ei ole valmis, eikä se itsestään valmistukaan. Työtä tasa-arvon edistämiseksi tarvitaan edelleen, ja sitä on tehtävä myös saavutettujen edistysaskelien säilyttämiseksi.

Tasa-arvovaltuutettu luovutti keväällä eduskunnalle kertomuksensa tasa-arvon tilasta Suomessa. Siinä varoitetaan ajattelemasta, että olemme jo tasa-arvon mallimaa. Tällaiseen ajatukseen tuudittautuminen on pahimmillaan este tasa-arvon kehittämiselle. Tasa-arvovaltuutettu muistutti myös liikkeistä, jotka pyrkivät heikentämään sukupuolten tasa-arvoa ja itsemääräämisoikeutta. Naisjärjestöt ovat esittäneet huolen paitsi sukupuolten tasa-arvon kyseenalaistamisesta myös laajemmasta uhasta, jonka nämä liikkeet asettavat ihmisoikeuksille, demokratialle ja oikeusvaltioperiaatteelle.

Arvoisa puhemies! Naisten ja tyttöjen oikeuksien lisääntyvä vastustaminen on huolestuttava maailmanlaajuinen ilmiö. Viime vuosina useita rajoituspyrkimyksiä on kohdistunut itsemääräämisoikeuden kannalta keskeisiin seksuaali- ja lisääntymisoikeuksiin, kuten Yhdysvaltojen aborttioikeuden rajoitukset osoittavat. Oikeus turvalliseen aborttiin on Suomessa perustavanlaatuinen ja vakiintunut ihmisoikeus, jonka haluamme säilyvän sellaisenaan myös tulevaisuudessa. Kokoomus kannattaa Oma tahto -kansalaisaloitteen mukaisia muutoksia aborttilakiin.

Arvoisa puhemies! Tilastojen mukaan Suomi on EU:n toiseksi turvattomin maa naiselle. Tämä kansallinen häpeä todistaa, että fyysisen koskemattomuuden loukkaamattomuus ei toteudu Suomessa täysimääräisesti. Kysynkin, miten tämä on mahdollista maassa, jonka on ajateltu olevan tasa-arvon edelläkävijä.

Naisten kokemassa väkivallassa tekijä on lähes aina nykyinen tai entinen kumppani. Naisvangeista jopa 70 prosenttia on jossain elämänsä vaiheessa joutunut kumppaninsa pahoinpitelemäksi. Lähisuhdeväkivallan ja naisvankien välillä vallitsee kohtalonyhteys, sillä naisten yleisin päärikos on väkivaltarikos. Noidankehää kuvastavat hyvin sanat ”nainen” ja ”leipäveitsi”. Väkivalta synnyttää väkivaltaa, ja siksi ensiarvoiseen asemaan on nostettava ennaltaehkäisy. Lähisuhdeväkivalta tulee voida kitkeä kokonaan naisten elämästä. Väkivaltarikosten rangaistuksia on kiristettävä, uhrien pääsyä suojeluun vahvistettava ja turvakotipaikkojen määrää lisättävä, eikä lähisuhdeväkivaltaa tule koskaan sovitella.

Arvoisa puhemies! Naisiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta on yksi suurimmista tasa-arvo-ongelmista, kuten Venäjän hirvittävät teot Ukrainassa osoittavat.

Jokaiselle kuuluvaa itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaista koskemattomuutta vahvistettiin seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksella. Keskeinen uudistus oli raiskausta ja muita seksuaalirikoksia koskevien säännösten muuttaminen suostumusperusteiseksi, mikä edistää naisten ja tyttöjen oikeuksien täyttymistä. Rangaistusasteikot jäivät kuitenkin edelleen puutteellisiksi. Seksuaalirikokset loukkaavat intiimeintä osaa ihmisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

koskemattomuudesta ja itsemääräämisoikeutta tavalla, joka voi jättää uhriin koko elämän mittaisen arven. Naisten ja lasten suojelemiseksi sekä muiden ihmisoikeusvelvoitteiden täyttämiseksi olisi kokonaisuudistus tullut viedä vielä pidemmälle kuten oppositioryhmien vastalauseessa esitimme.

Arvoisa puhemies! Naisen elämää leimaa hoivavastuun kantaminen niin lastenhoidossa, läheistensä hoidossa kuin ammatillisissakin valinnoissa. Naiset käyttävät yhä moninkertaisesti enemmän perhevapaita verrattuna miehiin, mikä ylläpitää naisten heikompaa asemaa työmarkkinoilla. Valitettavasti perhevapaauudistuksella tavoitellut tasa-arvo-vaikutukset uhkaavat vesittyä, sillä hallituksen esittämästä mallista puuttuvat konkreettiset ratkaisut siitä, miten isä kannustetaan käyttämään vapaita. Naisten syrjiminen työmarkkinoilla uhkaa jatkua, eikä hallituksen esitys puuttunut siihen, että naisten työllisyys on ollut vuosia Pohjoismaiden heikoimpia.

Suomessa koulutuksen ja ammattien sukupuolittuneisuus elää edelleen vahvana. Huolta on kannettava erityisesti pojista, sillä pelkän peruskoulun varaan jäävistä suurempi osuus on miehiä kuin naisia. Puutteellisilla perustaidoilla on merkittävää vaikutusta jatkokoulutautumiseen, myöhempään työllistymiseen ja sitä myötä koko elämään.

Arvoisa puhemies! Jokainen ihminen on yhtä arvokas. Tasa-arvon toteutuminen edellyttää asenteiden, ennakkoluulojen ja kulttuurin muutosta. Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa rakentaa Suomea maana, jossa jokainen voi elää turvallisesti ja rauhassa, omana itsenään, ilman syrjintää ja pelkoa. Tällaisen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävän yhteiskunnan eteen teemme jatkossakin töitä. [Vasemmalta: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mattila.

14.31 Hanna-Leena Mattila kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kentältä kuuluu, että tasa-arvo kuuluisi kaikille muille paitsi valkoisille, keski-ikäisille, lihaa syöville ja autolla ajaville heteromiehille. Suomen pitää olla tasa-arvoinen maa kaikille. Tasa-arvon pitää toteutua naisten ja miesten välillä, kodeissa ja työpaikoilla, yhteiskunnallisessa päätöksenteossa ja eri-ikäisten suomalaisten tai perheellisten ja yksin asuvien välillä. Keskustan eduskuntaryhmän mielestä oikeuden palveluihin, turvalliseen arkeen ja hyvään elämään pitää toteutua kaikkialla Suomessa.

Tasa-arvo on myös yhteiskunnan voimavarojen oikeudenmukaista jakamista sosiaalisesti ja alueellisesti. Olemme saaneet myös tuloksia aikaan: Sote-uudistus vahvistaa palveluiden alueellista tasa-arvoa. Oppivelvollisuuden uudistaminen on jo nyt osoittanut parantavan erilaisista perheistä tulevien nuorten mahdollisuutta hakeutua lukio-opintoihin. Olemme korottaneet pienimpiä etuuksia ja tukeneet työllisyyden kasvua.

Arvoisa puhemies! Parannettavaakin riittää.

Naisen euro on edelleen vajaa. Palkoista pitää puhua avoimesti koulujen opinto-ohjauksessa. Tyttöjä pitää kannustaa perinteisesti miesvaltaisiin ammatteihin ja toisinpäin. Toivomme, että vasta käynnistyneessä palkkatasa-arvon edistymisen arvioinnissa löytyy toteuttamiskelpoisia esityksiä, jotka edistävät samapalkkaisuuden toteutumista.

Eduskuntaryhmämme on huolissaan pojista. Poikien keskinäiset erot oppimisessa ovat kasvaneet, ja pojat kouluttautuvat vähemmän kuin tytöt. Poikien ja miesten riski kokea väkivaltaa, kärsiä päihdeongelmista ja kuolla naisia nuorempana on suurempi.

Pelkkä puhe ongelmista ei riitä. Pitää saada aikaan ratkaisuja. Moni opettajanhuone on naisvaltainen. Olisi tärkeää, että kouluissa olisi myös miesopettajia, erilaisia aikuisen mal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

leja. Opettajana tiedän, että samat opetusmenetelmät eivät toimi kaikilla oppilailla. Moni oppilas hyötyisi esimerkiksi toiminnallisista menetelmistä. Monet pojat tarvitsevat myös nykyistä selkeämpiä raameja ja samalla joustavuutta pienemmissä asioissa.

Arvoisa puhemies! Olemme huolissamme väkivallan kasvusta. Parisuhdeväkivalta on tuoreen tutkimuksen mukaan yleistä. Naiset ovat kokeneet merkittävästi miehiä useammin niin fyysistä kuin seksuaalistakin parisuhdeväkivaltaa elämänsä aikana. Väkivalta ilmenee myös vainoamisena. Karneimillaan se johtaa hengen menetykseen.

Myös miehet ovat väkivallan uhreja. Väkivalta ei ole koskaan hyväksyttävää. Erityisen haavoittavaa se on, jos tekijänä on läheinen ihminen. Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyyn ja varhaisen puuttumisen keinoja pitää vahvistaa uusilla hyvinvointialueilla. Apua tulee olla tarjolla matalalla kynnyksellä niin väkivallan uhrille kuin tekijällekin.

Arvoisa puhemies! Iloitsemme keskustan eduskuntaryhmässä viime kuun alussa voimaan astuneesta perhevapaaudistuksesta. Teimme uudistuksen perheiden ja lasten hyvinvointi edellä. Pidensimme ansiosidonnaisia perhevapaita ja säilytimme perheillä valinnanvapauden lasten hoitamisessa. Uusi perhevapaamalli kannustaa isiä ottamaan vastuuta arjesta. Isät voivat pitää pidempiä perhevapaita aiempaa paremmalla ansiosidonnaisella päivärahalta. Nyt myös työpaikoilla tulee kannustaa isiä pitämään perhevapaita.

Eroperheissä mies joutuu naista useammin lasten arjesta eroon ja etävanhemman rooliin. Lapselle kahden virallisen kodin mahdollistaminen edistäisi vanhemmuuden vastuun tasaisempaa jakoa.

Arvoisa puhemies! Suomi ikääntyy, ja ikääntyneet tarvitsevat hoivaa ja hoitoa, jota annetaan runsaasti myös kodeissa. Noin 350 000 suomalaista toimii omaishoitajana. Noin 70 prosenttia heistä on naisia. Hoivavastuu kasaantuu niin elämän varhaisvaiheessa kuin myös loppuvaiheessa useammin naisille.

Miehet elävät keskimäärin naisia lyhyemmän elämän. Naiset puolestaan joutuvat pärjäämään miehiä pienemmällä eläkkeellä. Naisilla on myös keskimäärin vähemmän omaisuutta, joka paikkaisi pientä eläkettä. Yksin asuvat ikääntyneet naiset ovat yksinhuoltajien ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien ohella suurimmassa köyhyysriskissä. Yksinhuoltajistakin valtaosa on naisia. Nämä ryhmät jäävät politiikassa usein vaille puolustajaa.

Tämän vaalikauden aikana on aloitettu sosiaaliturvuudistustyö, ja se jatkuu seuraavalla vaalikaudella. Sosiaaliturvaa uudistettaessa pitää ottaa myös tasa-arvonäkökulmat huomioon.

Arvoisa puhemies! Suomesta pitää rakentaa kaikin tavoin tasa-arvoisempaa. Meidän pitää tehdä päätöksiä, joilla pidämme jokaisen suomalaisen ja koko maan mukana. Tämä on keskustan eduskuntaryhmän linja.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Forsgrén.

14.36 Bella Forsgrén vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nykyinen hallitusemme on ensimmäinen avoimesti feministinen hallitus Suomessa, ja tämä näkyy tuoreessa tasa-arvopoliittisessa selonteossa. Hallituksen selonteko tunnistaa hyvin aikamme keskeisiä tasa-arvo-ongelmia sekä asettaa ensimmäistä kertaa kansalliset ja kansainväliset tasa-arvotavoitteet, jotka on tarkoitus saavuttaa vuosikymmenen loppuun mennessä. Mikä tärkeintä, selonteko päivittää tasa-arvopolitiikkamme nykypäivään. Lähtökohtana on sukupuolien moninaisuus ja risteävien erojen huomioiminen. Selonteko huomioi myös toi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

mintaympäristön muutoksen, kuten kriisien tasa-arvovaikutukset sekä nousevan anti-gender-liikeshinnän.

Hyvät kuulijat! Erityisesti selonteon toinen tavoite pisti minut miettimään vakavasti. Siinä kuvattu tavoitetila kuuluu näin: ”Naisiin kohdistuva väkivalta ja lähisuhdeväkivalta mukaan lukien seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä ovat kaikissa muodoissaan vähentyneet merkittävästi, eikä sukupuolistuneen väkivallan uhrina kuole tai menetä terveyttään kukaan.” Mitä kertoo meidän yhteiskunnan tilasta, jos meidän pitää laittaa tällainen tavoite?

Jokaisen meistä tässä salissa olisi hyvä sisäistää viimeistään nyt, että olemme maa, jossa naisia kuolee lähisuhdeväkivallan ja seksuaalisen väkivallan vuoksi. Lähes joka toinen suomalainen nainen on kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen. Näin ei missään nimessä saisi olla. Sukupuolittunut väkivalta rakentuu yhteiskunnan väkivaltakulttuurille sekä patriarkaalisille valtarakenteille. Se rakentuu epätasa-arvon perinteelle, jossa naiset ja miehet ovat olleet eriarvoisia. Siinä maailmassa myös poikien ja miesten liikkumatila sukupuolen ilmaisussa on ahdas, eikä se palvele meistä ketään.

Arvoisa puhemies! Suomalainen nainen on monin tavoin vastuunkantaja, mutta liian usein se ei näy hänen palkkapussissaan tai työeläkkeessään. Maailman sitkeitä tasa-arvo-ongelmia ovatkin palkkaeriarvoisuus ja työmarkkinoiden jyrkkä sukupuolen mukainen jakautuminen. Viimeistään koronapandemia on nostanut esiin sen, että pandemian aikana huoltovarmuuden kannalta kriittisissä ammattiryhmissä toimivista valtaosa on naisia, ja juuri niiden naisvaltaisten alojen palkkakuopasta ja työoloista puhutaankin tänään ja syys-tä. On selvä, että hoitajien palkkausta ja työoloja on kehitettävä.

Vastuu hoivan antamisesta ja järjestämisestä voi seurata naisia koko elämänkaaren. Naiset käyttävät edelleenkin moninkertaisesti enemmän perhevapaita kuin miehet. Samalla naiset joustavat työelämänsä loppupäästä ja toimivat usein myös omaishoitajana. Hallituksen tekemä perhevapaauudistus keventää naisten hoitovastuuta ja vahvistaa isien oikeutta rakentaa syvä suhde lapsiinsa ja olla kotona. Uudistukselle on kasattu isoja odotuksia, jotka toteutuvat kuitenkin käytännössä vain, jos tarvittava kulttuurinen muutos työpaikoilla ja koko yhteiskunnassa toteutuu.

Arvoisa puhemies! Miehet ovat monimuotoinen ja polarisoitunut ryhmä. Moni mies pärjää ja voi hyvin, mutta samalla huono-osaisuus ja osattomuus ovat liian monen taakka kannettavaksi. Enemmistö yhteiskunnan syrjäytyneistä on juuri nuoria miehiä. Syrjäytymisen kierteestä koulupudokkuus on usein merkittävässä roolissa. Koulupolun katkeaminen lisää myös tutkitusti riskiä ajautua rikoksien tielle. Erityisesti nuoret miehet ovat vaarassa ajautua mukaan järjestäytyneen rikollisuuden ja ääriliikkeiden pariin. Samoin jengiytyminen on ilmiö, joka koskettaa useimmiten juuri nuoria miehiä. Koulupolun katkeamisen lisäksi tulee purkaa muita nuoria miehiä syrjäyttäviä rakenteita. Suomessa sukupuolten erot lukutaidossa ovat OECD-maiden suurimmat. Siksi erityisesti poikien lukutaitoa on tuettava.

Arvoisa puhemies! Erityisesti kiitettävää on, että hallituksen tasa-arvopoliittinen selonteko kiinnittää entistä enemmän huomiota sukupuolten moninaisuuteen. Olemme tällä hallituskaudella ottaneet tärkeitä askeleita, jotta yhä useampi tulee nähdyksi ja kuulluksi itsensä. Tehtävää silti vielä riittää. Uusi translaki on erittäin kaivattu uudistus, ja onneksi se saapuu pian eduskunnan käsiteltäväksi. Vihreät olisivat olleet valmiita vielä kunnianhimoisempaan uudistukseen, mutta jo hallituksen esitys on tärkeä askel eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Hyvät kuulijat, huolestuttavia uutisia kiirii maailmalla. Naisten ja tyttöjen oikeuksia sekä kansainvälistä ihmisoikeussopimusjärjestelmää on alettu haastaa. Niin kutsuttu anti-gender-liikehdintä kiistää ihmisoikeuksien universaaliuden ja pyrkii heikentämään jo saavutettua tasa-arvoa. Tähän ei pidä suhtautua kevyesti. Yhdysvaltojen korkeimman oikeuden surullinen päätös on osoitus siitä, että tasa-arvo ei etene itsestään. Tasa-arvokehitys vaatiikin monirintamaista taistelukenttää, ja siihen työhön me tarvitsemme meitä kaikkia mukaan. Huolehditään siis yhdessä siitä, ettemme joudu myös Suomessa käymään samoja taisteluja kun isoäitimme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pekonen.

14.42 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on vasemmistolaisen politiikan ydintä. Siksi olenkin iloinen, että käsissämme on nyt tasa-arvopoliittinen selonteko, jolla tasa-arvopoliittikkaa katsotaan pidemmälle. Tämä selonteko kertoo, että sukupuolten tasa-arvo on tälle hallitukselle tärkeä.

Hallitus on määrätietoisesti vienyt useita tasa-arvoa edistäviä hankkeita eteenpäin siitä huolimatta, että kriisit ovat seuranneet toinen toistaan:

Perhevapaauudistus on saatu voimaan, ja ensimmäiset vauvat, jotka uudistuksesta pääsevät nauttimaan, ovat juuri syntyneet. Yksi uudistuksen tärkeimpiä tavoitteita on tasa-arvoisemman vanhemmuuden edistäminen.

Olen iloinen myös siitä, että perheiden monimuotoisuus on nyt lainsäädännössä paremmin huomioitu.

Vasemmiston pitkään ajama oppivelvollisuuden laajentaminen astui voimaan vuonna 2021. Tämän uudistuksen on arvioitu lisäävän sukupuolten tasa-arvoa, sillä toistaiseksi pelkän perusasteen varassa on enemmän miehiä kuin naisia.

Myös seksuaalirikoslainsäädäntöä koskeva uudistus vietiin maaliin, ja se vahvistaa henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa.

Tämä hallitus tulee lisäksi tuomaan eduskuntaan merkittävän ihmisoikeuskysymyksen eli translain uudistamisen.

Nämä kauaskantoiset uudistukset kertovat hallituksen sitoutumisesta tasa-arvon edistämiseen useilla eri sektoreilla. Ehkä juuri siksi työelämän tasa-arvon parantamista koskevien esitysten vesittyminen herättää kummastusta.

Arvoisa puhemies! Samasta ja samanarvoisesta työstä on saatava sama palkka. Tämä ei edelleenkään vuonna 2022 toteudu. Se ei myöskään voi toteutua, ellei meillä ole tietoa palkkoista. Vasemmistoliiton mielestä hallituksen keskeisintä palkkatasa-arvoa edistävää hanketta, eli palkka-avoimuuden lisäämisen valmistelua, tulisi jatkaa. Haluan painottaa, että oikeudenmukainen palkkaus on ennen kaikkea ihmisoikeuskysymys. Meille vasemmistossa on tärkeää, että myös paikallisen sopimisen sukupuolivaikutukset selvitetään ja palkkatasa-arvoa uhkaaviin kehityskuluihin puututaan.

Tasa-arvopoliittisessa selonteossa nostetaan ansiokkaasti esille myös varallisuuden kasvautuminen miehille muun muassa pääomatuloina. Verotus ja tulonsiirrot ovatkin tasa-arvopoliittikan tärkeitä välineitä.

Aivan kohta tässä salissa käsitellään valtion budjettia, ja tässä kohtaa meidän onkin keskusteltava sen vaikutuksista eri sukupuolten elämään.

Arvoisa puhemies! Tässä tasa-arvopoliittisessa selonteossa todetaan osuvasti, että työvoimaa ja ihmiselämää ylläpitävä ja uusintava toiminta, kuten hoiva, tulisi nähdä osana ta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

louden ja siten myöskin talouspolitiikan ydintä. Ilman julkisen sektorin naisvaltaisia aloja ei ole olemassa yksityisen sektorin tuottavuutta tai verotuloja. Ei tule uutta Nokiaa, Supercelliä tai mitään muutakaan ihmettä ilman julkisen sektorin ihmeidentekijöitä, hoitajia, kasvattajia ja niin edelleen. Naisvaltainen julkinen sektori on, totta tosiaan, talouspolitiikan kovaa ydintä.

Jos puhutaan hoivasta, se on ylipäättään hyvin sukupuolittunut kysymys ja kasautuu edelleen naisille. Esimerkiksi valtaosa omaishoitajista on naisia. Toisaalta se, miten hyvin perheen ja työn pystyy sovittamaan yhteen, liittyy sukupuolen lisäksi työmarkkina-asemaan ja luokkaan. Keskiluokkaiseen asiantuntija-ammattiin on monesti helpompi yhdistää omaishoitajana toimiminen tai pienen lapsen vanhemmuus kuin raskaaseen vuorotyöhön.

Tasa-arvon edistämisen kannalta on tärkeä ymmärtää sekin, että myös yksityisen sektorin naisvaltaiset alat, eli matkailu- ja ravintola-ala, ovat kärsineet erityisen paljon koronasta. Näillä aloilla on paljon työssäkäyvien köyhyyttä pienen palkan ja riittämättömien työtuntien vuoksi.

Arvoisa puhemies! Vasemmistolaiselle feminismille olennainen näkökulma on, miten sukupuoli vaikuttaa yhdessä muiden tekijöiden, kuten iän tai tulotason, kanssa. Suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvoa ravistuttaa esimerkiksi fakta siitä, että köyhän miehen elinajanodote on kymmenen vuotta lyhyempi kuin rikkaan tai että köyhistä eläkeläisistä valtaosa on naisia. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien lasten hyvinvoinnissa on muihin lapsiin nähden huolta aiheuttavia asioita, joihin meidän pitää puuttua.

Meillä on siis vielä paljon tehtävää, ja tämä selonteko antaa meille kyllä hyvät eväät mennä eteenpäin tasa-arvon saralla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Biaudet.

14.47 **Eva Biaudet r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! Som 30-årig ny riksdagsledamot 1991 kunde jag aldrig i livet tänka mig att det skulle vara radikalt att vara feminist. År 1995 myntade Hillary Clinton slagordet ”mänskliga rättigheter är kvinnors rättigheter och kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter”. Beijing-plattformen flyttade fram jämställdhetsarbetet med sjumilasteg, trodde vi.

Då var jag naturligtvis beläst på min Margaret Atwood, ”The Handmaid’s Tale” från 1985. Boken har sin grund i den växande religiösa högerns tillväxt i USA. Men jag hade aldrig förväntat mig att denna dystopiska roman skulle komma så tätt inpå huden som inför den amerikanska presidentvalskampanjen 2016. Plötsligt hade världen i USA en president som pratade som en ond rollfigur i denna dystopi, och han agerade mot kvinnornas rättigheter. Ett centralt mål var att kullkasta aborträtten från Roe v. Wade, vilket han också lyckades med 2022. Det är därför inte i onödan vi i dag behöver diskutera ett starkare skydd för kvinnans kroppsliga integritet och att aborträtten kan behöva grundlagsskydd.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä ja RKP iloitsevat erityisesti siitä, että Suomessa nyt ensimmäistä kertaa asetetaan ylivaalikautisia tasa-arvotavoitteita.

Regeringens ambitiösa målsättning om att Finland ska vara ledande på jämställdhet är viktigt och förutsätter målmedvetet arbete och resurser. Vi i SFP är stolta över att ha fått leda regeringens historiska sexualbrottsreform, som träder i kraft nästa år, i gott samarbete med

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

kvinnorganisationerna. Sexualbrottsreformen fastställer verklig frihet för kvinnor att bestämma om sin sexualitet. Bara ett ”ja” är ett ”ja”. Där går gränsen till våld i sexuella relationer.

Hallitusohjelmassa on ennätysmäärä tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä. Subjektiivinen päivähoito-oikeus on palautettu, ja perhevapaajärjestelmä perustuu nyt siihen, että vastuu vanhemmuudesta jakaantuu tasan vanhempien kesken. Mahdollisuus pakkoavioliiton kumoamiseen on tärkeä askel palauttaa uhrin oikeudet. Naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen kansallisen raportoinnin perustaminen vahvistaa osaamistamme.

Tärkeitä hallituksen esityksiä on tulossa koskien sukuelinten silpomisen nimenomaista kriminalisointia, sterilisointivaatimuksen poistamista translaista ja lähestymiskiellon tehostamista. Ruotsalainen eduskuntaryhmä edellyttää translain käsittelyn priorisoimista eduskunnassa, jotta vanhentunut laki ja sen epäinhimillinen sterilisointivaatimus olisi vain historiaa.

Finland är det näst våldsammaste landet i EU för kvinnor — statistik som det inte går att blunda för. Kvinnor som hör till utsatta grupper, exempelvis med funktionsnedsättning, har en ännu större risk att utsättas för våld. Vi behöver få slut på våldet. Det är vårt största människorättsproblem. Förutom skyddshem och Seri-stödcenter måste vi tala mer om förövarna: Varifrån kommer detta våld? Det är viktigt att även alla män engagerar sig i denna diskussion.

Vihapuhe uhkaa erityisesti nuorten tyttöjen, naisten ja vähemmistöjen sananvapautta. Osaamista on vahvistettava viranomaisissa, mutta myös työpaikoilla. Oikeusministeriön työryhmän ehdotus maalittamisen erillisestä kriminalisoinnista on tervetullut.

Redogörelsen uppmärksammar även den så kallade anti-genusrörelsen, som förnekar de universella mänskliga rättigheterna och försöker undergräva jämställdheten. Även i Europa har man börjat ifrågasätta kvinnors och flickors rättigheter och det internationella människorättsystemet.

Svenska riksdagsgruppen ser könssegregationen i utbildning och arbetsliv som ett hinder för välfärden. Till de mest segregerade branscherna hör social- och hälsovårdsbranschen och teknikbranschen. Jämställdhetsministerns lagförslag om jämställdhetsplanering inom småbarnspedagogiken stöder arbetet mot begränsande könsstereotyper. Även skillnaderna mellan könen i välmående och hälsa, som här många gånger så bra har tagits upp, är fortfarande frapperande. Hälsovårdstjänsterna bör bli mer könssensitiva, det vinner alla på.

Arvoisa puhemies! Ei ole mitään syytä, miksi hallituksen tavoite tehdä Suomesta tasa-arvon kärkimaa ei voisi toteutua. Sitoutumalla feministiseen ulkopolitiikkaan Suomi voisi osoittaa yhteenkuuluvuuttaan niiden maiden kanssa, jotka voimakkaasti edistävät naisten oikeuksia ja sukupuolten välistä tasa-arvoa sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

14.53 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella on esimerkillinen historia tasa-arvon edelläkävijämaana. Merkittäviä ovat olleet ne askeleet, jotka ovat vieneet naisten ja miesten oikeuksia kohti yhdenvertaisempaa asemaa. Ne ovat tuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

neet yhteiskunnallemme vaurautta ja mahdollistaneet naisille samojen ovien aukeamisen kuin miehille, ja Suomi on ollut tässä myös vahva toimija kansainvälisesti.

Askeleita on vielä otettava. Eduskuntaryhmämme pitää tärkeänä löytää ratkaisuja naisten ja miesten välistä tasa-arvoa heikentäviin tekijöihin molempien sukupuolien näkökulmasta. Monet tasa-arvoa nakertavat seikat liittyvät tänä päivänä työelämään, ja selonteossa onkin nostettu esille muun muassa palkkaukseen liittyviä ongelmia, samoin eriytyneitä työmarkkinoita. Vastaavasti raskaus- ja perhevapaisiin liittyvään syrjintään tulee tiukasti puuttua, jotta tulevaisuudessa voi turvallisin mielin perustaa perheen ja saada lapsia ilman pelkoa työelämän syrjinnästä ja että päinvastoin työelämästä löytyisi näihin elämänvaiheisiin tukea.

Arvoisa puhemies! Mutta: Valitettavasti selonteon hyvä tarkoitus ja muutamat hyvät nostot peittyvät räikeän ideologisesti värittyneen agendan alle. Selonteon hyvät tavoitteet erkaantuvat siitä tosiasiasta, että meillä on kaksi sukupuolta, jotka on myös kirjattu lakiin naisten ja miesten tasa-arvosta. Hallituksen linjaama käsitys sukupuolen moninaisuudesta ja tukeutuminen ajatukseen, että sukupuoli olisi yhtä kuin sosiaalinen kokemus, tekee naisten ja miesten välillä tehdyn tasa-arvotyön jopa turhaksi, kun sukupuolen käsitteen pohja otetaan pois.

Kokemuksia ja identiteettejä voi olla monenlaisia, mutta sukupuolia on vain kaksi. Biologinen sukupuoli on muodostanut perustan tasa-arvolaille, jonka tarkoitus on siis edistää naisten asemaa. Jos sukupuoli merkitsee käsitteenä väestöryhmän sijaan identiteettiä, miten väestöryhmään kuuluvien ihmisten oikeuksia voidaan edes edistää? Hallituksen intersektionaalinen feminismi kääntyy tässä itseään vastaan.

Selonteossa halutaan ulottaa sukupuolen käsitteen muuttaminen biologisen todellisuuden vastaisesti aina varhaiskasvatukseen. Ajatus "väärään sukupuoleen syntyisestä" on vaurioittanut ja vaurioittaa yhä useamman nuoren elämän pysyvästi. Sukupuoliristiriitaa kokevat ihmiset tarvitsevat tukea ja apua, mutta se ei saa tapahtua lasten kasvurauhan ja naisten oikeuksien kustannuksella. Kodeille ja perheille on myös turvattava vakaumuksensa ja arvojensa mukainen kasvatusta koulussa. Vastaavasti meidän tulee vähentää tyttöihin ja poikiin liitettäviä stereotyyppioita ja tukea erilaisten persoonien moninaisuutta ja rikkautta sukupuolten häivyttämisen sijaan. Tyttöjä ja poikia, naisia ja miehiä on monenlaisia.

Arvoisa puhemies! Selonteossa tuodaan raskaudenkeskeytykset osaksi itsemääräämisoikeutta, jonka toteutumisen katsotaan jopa mittaavan naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista. Naisten tasa-arvoa ei voida edistää polkemalla kaikkein heikoimman osapuolen, kohdussa elävän lapsen, oikeutta elämään. Naisten ja tyttöjen oikeuksia tulee edistää, mutta ei kaikkein pienimpien elämän kustannuksella. Retoriikka abortista oikeutena lisääntymis- ja terveyteen on harhauttamista. Abortissa ei ole kysymys lisääntymisestä eikä terveydestä. Eikä siinä ole kyse vain naisen oikeudesta omaan kehoonsa, vaan myös oikeudesta katoa kuolettavasti lapsen kehoon. Ihmisyksilön elämä alkaa hedelmöitymisestä, tämä on biologinen fakta. Naiset ansaitsevat parempaa kuin abortin. He ansaitsevat enemmän tukea terveelliseen ja turvalliseen lisääntymiseen, apua ja tukitoimia vaikeisiin tilanteisiin.

Lopuksi nostan selonteossakin esille otetut vakavat ongelmat, kuten lasten ja nuorten kokema seksuaalinen ahdistelu ja häirintä, seksuaalinen hyväksikäyttö, lähisuhdeväkivalta, jota kokevat erityisesti naiset. Vastaavasti tulee kiinnittää huomiota miesten ja naisten terveyshaasteisiin, terveyseroihin eri elämänvaiheissa. Tulee löytää keinoja vastata poikiin heikentyneeseen lukutaitoon ja koulumenestykseen, miesten yksinäisyyteen, syrjäytymiseen, asunnottomuuteen sekä suurempaan alttiuteen rikoksiin ja jopa itsemurhiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Vanhuspalveluiden puutteet ovat taas vahvasti naisten ongelmia, koska suurin osa ikään-tyneistä on naisia ja myös valtaosa omaishoitajista ja sote-henkilöstöstä on naisia, ja he ovat lujilla työolojensa vuoksi.

Lopuksi: kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä pitää kaiken päätöksenteon lähtökohtana sitä, että molempien sukupuolten, miesten ja naisten, tyttöjen ja poikien, tasa-arvo on perus- ja ihmisoikeus, joka kuuluu jokaiselle.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harkimo.

14.58 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! ”Keitpä tyttö kahvia” — tällaista lausahdusta ja asennetta ei pitäisi enää kuulla, mutta ikävä kyllä se voi olla monelle yhä liian tuttu asia. Naiset ja miehet ovat yhä eriarvoisessa asemassa, ja tähän meillä jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa niin päättäjinä, puolueina kuin yksilöinä. Tasa-arvoinen Suomi ei ole vielä valmis. Se, vahvistammeko kuvattuja tasa-arvoa halventavia asenteita vai aidosti tasa-arvoa tukevia, jotka vastaavat tämän päivän näkymiä, on meistä itsestämme, jokaisesta tässäkin salissa, kiinni. Meidän tulee rakentaa Suomea, jossa sukupuoleen katsomatta jokaisella nuorella naisella tai vähemmistöön kuuluvalla on turvallista olla, opiskella ja tehdä töitä.

Suomessa on vielä paljon tehtävää: Työmarkkinat eivät toimi kunnolla, väkivalta kadulla ja kodeissa lisääntyy, ja päätöksenteko takkuu. Naisten asema työmarkkinoilla on epätasa-arvoinen. Naisiin kohdistuva väkivalta on edelleen ongelma. Euroopan unionin perusoikeusviraston tutkimusten mukaan Suomi on EU:n toiseksi turvattomin maa naisille. Suomessa naisista lähes puolet, 47 prosenttia, on kokenut fyysistä tai seksuaalista loukkaavaa väkivaltaa 15 vuotta täytettyään. Naisten ja miesten tasa-arvo on yksi Euroopan unionin perusarvoista. Sukupuolten tasa-arvo on parantunut EU:ssa merkittävästi viime vuosikymmenten aikana. Sukupuolten välillä on kuitenkin yhä eroja työmarkkinoilla. Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on parantaa sukupuolten tasa-arvoa kunnianhimoisesti ja nostaa Suomi tasa-arvon kärkimaaksi. Siitä ei voi olla enempää samaa mieltä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Naisten eriarvoinen asema näkyy erityisesti työmarkkinoilla. Suomalaisessa työelämässä on vakavia tasa-arvo-ongelmia. Taloudellisessa päätöksenteossa valta jakautuu edelleen epätasaisesti. Naisten euro on edelleen 84 senttiä. Naiset tekevät enemmän osa-aikatyötä, ja naiset sijoittuvat useimmin matalapalkkaisille aloille. Naiset myös tekevät miehiä useammin töitä, jotka eivät näy tuloissa ja sitä kautta eläkkeessä. Naisten ja miesten keskimääräinen palkkaero tarkoittaa työikäisten naisten pienempiä ansiotuloja mutta myös sukupuolten eläke-eroja työeläkkeiden kertyessä ansioiden perusteella. Suurin köyhyysriski on yksin asuvilla ikääntyneillä naisilla, yksinhuoltajilla sekä henkilöillä, jotka ovat heikossa työmarkkina-asemassa. Naisten kokonaiseläkkeet ovat keskimäärin viidenneksen matalampia kuin miesten. Kärjistetysti sanottuna: naisella on elämänsä aikana kolme uraa: koti, työ ja puolison omaishoito. Naiset tekevät keskimäärin miehiä enemmän palkatonta kotityötä. Lisäksi erityisesti naiset kantavat omaisten hoitovastuuta. Tämä näkymätön työ voi heikentää omaishoitajan taloudellista asemaa. Hoivapalvelujärjestelmän muutokset ja hoivan markkinallistuminen ovat lisänneet omaisten hoitovastuuta. Muutosta järjestelmään kaivataan. Työvoimaa ja ihmiselämää ylläpitävä toiminta tulee nähdä osana talouden ydintä.

Virallisia omaishoitajia meillä on reilut 50 000, mutta kaiken kaikkiaan heitä on noin 300 000. Ilman heitä ja heidän korvauksetta tai hyvin pienellä korvauksella tekemäänsä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

työtä vanhustenhoitomme olisi täysin sekaisin. En yhtään ihmettele, että hoitajapulankasvassa terveydenhuoltoalalla ollaan tyytymättömiä, sillä naisvaltaista alaa on nöyryytetty vuosia pätkätöillä, kuormittavuudella ja arvostuksen puutteella.

Lisäksi tällä hetkellä kunnan insinöörit tienaaavat 14 000 euroa vuodessa enemmän kuin kunnan sairaanhoitajat. Terveydenhoito on naisvoittoista, kun taas teknologia-alat ovat miesvoittoisia. Koulutukset ovat kuitenkin jokseenkin samanpituisia, ja vaativa opinnäyte sekä harjoittelu opiskelun aikana. Silti näemme valtavan palkkaeron. Muissa Pohjoismaissa on jo kyetty parempaan. Suomenkin pitäisi pystyä parempaan.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Paras tapa suomalaisen yhteiskunnan talouden turvaamiseksi on turvata naisten asema tasavertaiseksi. Toistan: Liike Nytin mielestä paras tapa suomalaisen yhteiskunnan talouden turvaamiseksi on turvata naisten asema tasavertaiseksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Blomqvist, kolme minuuttia, ja avaan samalla mahdollisuuden vastauspuheenvuoroihin hänen puheenvuoronsa jälkeen.

15.04 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Muutama kommentti.

Ensinnäkin kiitos hyvistä puheenvuoroista, rakentavista sellaisista. Tässä nousi — ei minkäänlaisena yllätyksenä, mutta totean silti — tietysti lähisuhdeväkivalta, että Suomi on edelleen turvaton maa. Tässä nousivat palkkaerot, työelämän tasa-arvo, siellä on vielä tekemistä, ennaltaehkäisemistyön tärkeys, turvakodit, syrjäytyminen, jossa pojat ja miehet kärsivät isommasta riskistä syrjäytyä, perhevapaauudistuksen merkitys, seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus, joka on hyvä asia, och sedan också att kvinnors rättigheter är mänskliga rättigheter.

Tässä muutama poiminta:

Minusta edustaja Filatov sanoi tämän hyvin, että meidän tehtävämme on rakentaa sellainen toimintaympäristö kaikille, jossa jokaisella ihmisellä on edellytykset kasvaa ja hyödyntää omaa potentiaaliaan. Se on ehkä se lähtökohta kaikessa. Suhtaudun myönteisesti myös siihen, että tasa-arvolakia pitäisi kokonaan uudistaa, varmaan seuraavalla hallituskaudella.

Sitten iloitsen siitä, että myös edustaja Mäkinen nosti tämän, että kannattaa sukupuolten välistä tasa-arvoa. Hän totesi myös, että väkivalta on iso ongelma, ja siihen moni on puuttunut. Se on varmaan meidän isoimpia haasteita.

Edustaja Keto-Huovinen nosti hyvin tämän lähisuhdeväkivallan kokonaisongelmatilkan, jossa tarvitaan monta eri toimenpidettä, peräänkuulutti niitä, ja yhdyin niihin näkemyksiin.

Edustaja Mattilan puheenvuorossa oli tämä lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisy. Jos eduskuntakäsittelyssä nousee hyviä ajatuksia, otetaan ne vastaan kiitollisuudella. Tämä on todella iso, iso, iso ongelma meillä.

Edustaja Forsgrénin puheessa nämä palkkaerot ja vanhempainvapaauudistus nostettiin, ja minäkin kannustan nyt sitten isiä, miehiä käyttämään ja työnantajia myös kannustamaan miehiä käyttämään vanhempainvapaata.

Edustaja Pekonen nosti myös vanhempainuudistuksen. Kiitos Pekoselle siitä työstä, mitä hän on tehnyt tämän asian eteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Sitten lopuksi, puhemies: Jag håller helt med ledamot Biaudet om att vi har stora utmaningar när det gäller kvinnors rättigheter. Vi behöver starkare skydd för kvinnans kroppsliga integritet, precis som ledamot Biaudet lyfte fram.

Puhemies! Edustaja Räsänen nosti työelämän tasa-arvohaasteet ja syrjintäasiat, todella tärkeitä sellaisia.

Ja lopuksi: minusta tässä edustaja Harkimo painotti juuri tätä, että Suomi ei ole vielä valmis, mitä tulee tasa-arvoon, että meillä on paljon työsarkaa edelleen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoroihin, minuutin mittaisiin puheenvuoroihin. — Edustaja al-Tae.

15.08 Hussein al-Tae sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suuret kiitokset ministerille ja myöskin kaikille puheenvuoron käyttäneille. Olemme tärkeän tasa-arvoaiheen äärellä.

Ministeri pyysi näkemyksiä liittyen lähisuhdeväkivaltaan, niihin juurisyihin, ja mitä ratkaisuksi. Yksi asia tämänpäiväisessä keskusteluissa ei noussut esiin, ja se on alkoholin väärinkäyttö. Tässä maassa on krooninen ongelma alkoholiin liittyen, ja yleensä alkoholista puhutaan talouspoliittisena kysymyksenä, paljon harvemmin sosiaali- ja terveystaloudellisenä kysymyksenä. Olisi olennaista tässä vaiheessa katsoa, voisiko tasa-arvoministeri sosiaali- ja terveysministerin kanssa katsoa, millaista kampanjaa tai muuta keinoa voitaisiin katsoa alkoholin väärinkäyttöön liittyvän väkivallan suhteen.

Toinen kysymys, joka liittyy lähisuhdeväkivaltaan. Se on asia, joka nousi itse asiassa vieressä olevani kollegan näkemyksestä — hän ei ole vielä pyytänyt puheenvuoroa, [Naurua] mutta hän viisaasti sanoi ja siihen yhdyin, että lähisuhdeväkivalta on ylisukupolvista. Eli kun lapset, joita lyödään, kasvavat, yleensä heidän tendenssinsä lyödä parisuhteessa ja omia lapsiaan myöskin kasvaa. Myöskin tässä kohtaa olisi varmaan hyvä katsoa, mitä varhaiskasvatukseen, koulupolulle ja muulle voitaisiin tehdä tässä kohtaa, että lapsista ei kasvaisi väkivallan käyttäjiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutti venyi. — Edustaja Niikko.

15.09 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen hyvätkin tavoitteet tässä selonteossa ovat hautautuneet ikävä kyllä intersektionaalisen feminismiin ja gender-ajattelun alle, ja se tuli voimakkaasti esille myös joissain ryhmäpuheenvuoroissa, kuten perussuomalaisten huolena. Ja huoli on ennen kaikkea se, millä tavalla tällainen tyttöjen ja poikien sukupuolen häivyttämisen yritys ja suorastaan tavoittelu hallitukselta voi olla vahingollista lasten ja nuorten identiteetin kehittymiselle.

Yllättävää on, että kun Kela viime viikolla julkaisi mielenterveyskyselyn nuorten keskuudessa, niin suurimmaksi syyksi nuorten aikuisten pitkille sairauspoissaoloille on tullut mielenterveys- ja ahdistuneisuushäiriöiden määrän jyrkkä nousu vuodesta 2016 lähtien. Ja 16:n vuoden aikana, 2005—2021, yksistään 16—34-vuotiaiden naisten ahdistuneisuushäiriöistä on maksettu päivärahaa viisi kertaa enemmän kuin aikaisemmin. Joku syy-yhteys tällä on, ja minä löydän syy-yhteyden siitä, että me ollaan ruvettu sekoittamaan nuorten kehitystä ja sitä vakaata kasvua esimerkiksi koulumaailmassa näillä erilaisilla gender-hankkeilla, mitä täälläkin tänään on kuultu. [Pia Lohikoski: Aivan väärä syytös!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Aika meni tässäkin yli. — Edustaja Keto-Huovinen.

15.11 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tasa-arvon mallimaana pidetyssä Suomessa naisten kokonaistulot ovat yhä keskimäärin neljänneksen pienemmät kuin miehillä, mikä on tänäänkin täällä useammassa puheenvuorossa kuultu. Palkkakuilun kaventuminen on kuitenkin viime vuosina hidastunut, eikä tästä julkisuudessa käydystä keskustelusta huolimatta toimenpiteisiin ole ryhdytty. Näistä palkkatuloista löytyy edelleen selittämätöntä eroa, kun verrataan samoissa tehtävissä samanlaisin ominaisuuksin toimivien naisten ja miesten palkkoja. Tuloerot näkyvät myöskin omaisuus- ja eläketuloissa, ja esimerkiksi kaksi kolmasosaa omaisuustuloista kertyy miehille ja naisten konaiseläkkeet ovat keskimäärin viidenneksen matalampia kuin miesten.

Kysyisinkin ministeriltä: mitkä ovat sellaisia konkreettisia toimia, jotta tämä sukupuolten välinen tasa-arvo toteutuu myöskin nimenomaan kokonaistulossa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiviranta.

15.12 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maailman talousfoorumin 2021 listauksessa Suomi oli Islannin jälkeen maailman tasa-arvoisin maa. Tässä listauksessa meidän on laskettu olevan 86-prosenttisesti tasa-arvoinen yhteiskunta. Asiat ovat siis kansainvälisessä vertailussa hyvällä tolalla, mutta voisivat ne tietenkin olla vielä paremminkin.

Naisten tasa-arvokehityksessä on edelleen heikkoja kohtia. On myös tärkeää huomata, että sukupuolten tasa-arvokeskustelu ei rajoitu pelkästään naisten tasa-arvon epäkohtiin. Monet pitävät epäkohtana sitä, että asevelvollisuus koskee vain miehiä. Isän oikeudet eivät myöskään huoltajuuskiistoissa toteudu läheskään aina oikeudenmukaisella tavalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Forsgrén.

15.13 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Moni kuntapäätäjätietää, että vihapuhe on myös sillä areenalla yleistä, ja siitä on tehty tutkimus, että naiset kokevat paljon enemmän vihapuhetta ja häirintää politiikassa mukanaolosta kuin miehet. Tämähän on tosi iso haaste, jos miettii vaikka demokratian osallisuutta ja sitä, kuka uskalltaa lähteä mukaan päättäjäksi.

Tilanne on minun mielestäni heikentynyt senkin takia, että jos minä esimerkiksi juttelen hyvien ystäväni kanssa, niin useat ihmiset eivät enää halua osallistua julkiseen keskusteluun vaikka Twitterissä taikka sosiaalisessa mediassa, ja tämä on tosi iso ongelma siitä näkökulmasta, että kuka kuuluu tässä yhteiskunnassa.

Sitten toinen huomio, mikä ei vielä noussut omassa puheenvuorossani, koska aika loppui kesken: Tällaisten ulkomaalaistaustaisten naisten asema yhteiskunnassa on huomattavasti heikompi kuin muiden meidän valtaväestössämme. Ja miten me voisimme tätä työmarkkina-asemaa parantaa — kiinnostaisi, jos ministerillä on joitain kikkakolmosia keksittyä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

15.14 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työelämä varmasti on yksi sellainen keskeinen osa, johonka me voidaan lainsäädännöllä tuoda tasa-arvoa, ja sitä keskustelua on hyvä käydä. Kysyisinkin ministeriltä: kuinka voimme edelleen edistää palkkatasa-arvoa ja palkka-avoimuutta, koska se on yksi polku siihen, että tämä naisten 80 senttiä olisi yhtä kuin miesten euro?

Meillä on työelämässä paljon asioita, joita pitäisi huomioida, esimerkiksi se, että naisvaltaiset alat maksavat lapsen syntymästä huomattavasti isomman taakan. Eli tämä kustannus pitäisi jakaa kaikkien työnantajien kesken, niin että siellä ei joku työnantajaryhmä ole kriisin keskellä kustannusten osalta.

Meillä on kirkkolaki tällä hetkellä menossa tässä eduskunnassa. Toivoisin, että ministeri voisi ottaa kantaa siihen, onko niin, että seurakuntapastorit eivät voi valittaa virkatilanteessa, kun kirkkoherra ja kappalainen voivat. Miksi hengellisen työn tekijät ovat epätasa-arvoisessa asemassa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Biaudet. [Mikrofoni on kiinni] — Mikrofoni.

15.15 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon hyviä ajatuksia, ja itse ajattelen, että perhevapaiden tasainen jako, joka hallituksen tavoitteena on, on aivan avainkysymys itse asiassa tasa-arvon ja hyvinvoinnin paranemiselle, sekä naisille että miehille, lapsille, perheille yleensäkin. Jos me saisimme miehet, isät, käyttämään perhevapaita yhtä paljon kuin naiset, niin se parantaisi naisten työmarkkina-asemaa, se vähentäisi naisten köyhyyttä ja eläkeköyhyyttä, se parantaisi perheiden yhteenkuuluvuutta ja myös itse asiassa miesten hyvinvointia, koska heille syntyisi kiinteämpi side perheeseen, joka on tällainen terveystekijä kaikissa asioissa. Vaikka on vain yhdeksän kuukautta vaa-leihin, niin millä tavalla me seurataan nyt sitä, miten perheet todella niin sanotusti valitsevat, ja mitä me voisimme tehdä mahdollisimman nopeasti, jos ei muutosta näytä tapahtuvan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

15.16 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri viittasi kymmenen vuotta sitten käytyyn keskusteluun ja totesi, että tässä ajassa on tapahtunut muutos. Silloin sukupuolia oli kaksi, nyt niitä on monta. Selonteossa todetaan, että sukupuolia eivät ole ainoastaan mies ja nainen vaan henkilö voi olla molempia yhtä aikaa, jotta siltä väliltä tai jotakin muuta ja joillakin ei ole sukupuolta lainkaan.

Tämä on, arvoisa puhemies, aivan uskomatonta hölynpölyä. Toivon, että kymmenen vuoden kuluttua järki taas palaa ja tunnustetaan, että on monenlaisia kokemuksia, on monenlaisia häiriöitä mutta siitä riippumatta sukupuolia on edelleen kaksi.

Täällä puheissa ja selonteossa on varoiteltu niin sanotusta anti-gender-liikehännästä, joka kiistäisi ihmisoikeuksien universaaliuden ja pyrkii heikentämään tasa-arvoa. Voitteko, ministeri, kertoa, missä tämä anti-gender-liike näkyy?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Turtiainen.

15.17 Ano Turtiainen vkk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuon omat näkemykseni tästä selonteosta pitemmässä puheenvuorossani, mutta tässä kohtaa liittyen näi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

hin sukupuolikysymyksiin haluan kiittää edustaja Räsästä ja edustaja Mäkystä hyvistä puheenvuoroista. Ja totean, että tämä selonteko on täysin epäkelpo. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Filatov.

15.18 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on puhuttu monista tärkeistä asioista, ja on oikeastaan runsaudenpulaa siitä, mistä puhua. Mutta haluaisin sanoa sellaisia asioita, joita ei ole vielä niin paljon sanottu. Jos me mietimme tulevaisuutta, kun tämä on kuitenkin tietyllä tavalla myös tulevaisuusselonteko, niin meillä on viheliäisiä ongelmia. Kun me ajattelemme vaikkapa ilmastonmuutosta, kaupungistumista, muutto-liikkeitä tai digitalisaatiota, miten me huolehdimme siitä, että nämä uudet ilmiöt eivät aiheuta lisää epätasa-arvoa? Vaikkapa digitalisaatiossa me olemme puhuneet nettivihasta ja häirinnästä, joka tapahtuu täällä verkkoympäristössä, mutta me tiedämme, että algoritmit eivät ole syrjimättömiä. Ne toimivat ikään kuin tekijänsä arvoilla, ennakkoluuloilla ja taustoilla. Mitkä olisivat niitä välineitä, joilla me pystyisimme katsomaan näitä uusia asioita tasa-arvon silmälasit päässä, jotta ratkaisut eivät eriarvoistaisi enää ihmisiä, eivät sukupuolen mukaan eivätkä sosiaalisen aseman mukaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lehto.

15.19 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä valtioneuvoston tasa-arvopoliittisesta selonteosta, kuten myös tasa-arvovaltuutetun kertomuksesta, on jätetty uskonnonharjoitus kokonaan käsittelemättä. Olisikin perusteltua arvioida naisten asemaa uskonnollisten yhteiskuntien jäsenenä ja tasa-arvon toteutumista uskonnollisissa yhteiskunnissa yleisemminkin, vaikka varsinaiseen uskonnonharjoitukseen tasa-arvolakia ei sovelletakaan. Tasa-arvon edistämisestä puhuttaessa olisi tärkeä tunnustaa, että sukupuolten tasa-arvo ei kuulu kaikkiin kulttuureihin, ja pyrkiä edistämään tällaisten kulttuurien tyttöjen ja naisten itsemääräämisoikeutta sekä ihmisoikeuksien toteutumista Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru, Pauli.

15.20 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Noin 30 000 lasta kokee vuosittain vanhempiensa eron. THL:n Tilastoraportista ilmenee, että lapsen asuminen vahvistettiin vanhempien eron jälkeen edelleen 81 prosentissa tapauksista äidin luo. Kysyn ministeriltä: kuinka tasa-arvoisena pidätte tätä tilannetta, ja mitä sille olisi tehtävissä?

Toinen kysymys koskee huoltokiusaamista ja erityisesti vieraannuttamista, jota tietysti voi tapahtua sekä äidin taholta että isän taholta, mutta 90-prosenttisesti miehet ovat siinä altavastajan asemassa. Kysyn: olisiko mahdollista muutamien muiden länsimaiden tapaan saada vieraannuttaminen sanktioitavaksi myös Suomen laissa? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Taimela.

15.21 Katja Taimela sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston toiseen tasa-arvopoliittiseen selontekoon voi olla sisällöllisesti tyytyväinen. Tavoitteet

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

ovat varsin selkeät, konkreettiset ja kunnianhimoiset, mutta toimeenpano vaatii kyllä jatkossa rutkasti innovatiivista ajattelua ja otetta ja myös huomattavan paljon resursseja.

Ajattelen niin, että tämäkin keskustelu on jo osoittanut sen, että erityisen paljon on edelleen tarvetta myös aidolle tahtotilalle ja avoimelle asennekulttuurille, kun puhutaan tasa-arvon toteutumisesta meidän omassa yhteiskunnassamme. Meistä kukin tässä salissa tietää, että miesten ja naisten välinen tasa-arvo vaatii meiltä vielä paljon töitä, kuten myös tiedossa olevat ilmiöt, erityisesti nuorten miesten syrjäytyminen ja sukupuolittunut väkivalta.

Se, mihin itse haluaisin myös kiinnittää erityistä huomiota tässä keskustelussa, on poikihallinnollinen työ tasa-arvon puolesta. Jos emme onnistu siinä maksimaalisesti muun muassa tässä talossa erilaisin teoin, niin silloin myös tasa-arvon kehittyminen ja sen tulevaisuus ovat osittain hyvin näennäisiä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

15.22 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikuttaa siltä, että tämä valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko on sisäisesti hyvin ristiiriittainen, ja siinä aika tavalla kyllä ehkä hyveposeerataan intersektionaalisen feminismin aalloilla. Nimittäin tässä kun teidän selontekonne puhuu erilaisten sukupuolten kirjosta, muunsukupuolisista, niistä, jotka voivat olla molempia yhtä aikaa tai eivät ole mitään, niin miten heidän osaltaan sitten toteutuvat esimerkiksi vaikkapa sukupuolikiintiöt, asevelvollisuus ja monet muut asiat? Eli te puhutte siitä, että tällaisten ihmisten etua on tärkeää ajaa, jotta päästään tasa-arvoon, mutta te jätätte ne täysin huomiotta siinä kohtaa, kun lähdetään puhumaan joistakin velvollisuuksista, ikään kuin heitä ei olisi ollenkaan olemassa. Onko tämä teille pelkästään hyveposeeraamista, vai uskotteko te itse näihin termeihin, joita olette kirjoittaneet sinne? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

15.23 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koen samaa valinnanvaikeutta kuin edustaja Filatov, mutta ehkä nyt sitten vastausta vähän tähän edelliseen puheenvuoroon.

Ymmärrän hyvin, että viime vuosien me too -liike ja monet lainsäädännön muutoshankkeetkin ovat sohaisseet vanhoihin tapoihin tottuneita, yhteiskunnan muutos kun vaatii yksilöiden ajattelun ja käytöksen muutosta. Kun valta-asemia heilutetaan, syntyy siitä aina myös vastarintaa. Emme saa tämän muutosvastarinnan varjolla antaa Suomeen pesiytyä uutta normaalia, jossa vihapuhe, häirintä, maalittaminen, feminismi-termin kyseenalaistaminen vievät meitä itse asiassa takapakkia meidän tasa-arvoajattelussa.

Kaikkialla maailmalla demokraattisia ja ihmisoikeuksia kunnioittavia yhteiskuntia tällä hetkellä haastetaan kyseenalaistamalla juuri naisten, tyttöjen ja seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksia. Kansainvälinen demokratia- ja vaaliapuinstituutti IDEA on vuoden 21 selvityksessä todennut, että juuri näillä, tasa-arvoa ja vähemmistöjä vastaan hyökkäämällä, toteutetaan ihan strategista toimintaa, joka heikentää demokratiaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Taas aika ylittyi pahasti. — Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

15.25 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pidetty monia todella hyviä puheenvuoroja ja sitten ehkä vähän vähemmän hyviä.

Haluaisin nostaa esille erityisesti edustaja Keto-Huovisen puheen. Se oli erittäin hieno puhe. Pidin erityisesti siitä, miten hän puhui lähisuhdeväkivallasta ja sovittelun kieltämisestä näissä tapauksissa. Me tiedetään, että vaikka tähän suhtaudutaan kriittisesti ja vaikka Suomi on saanut tästä kansainvälisiä huomautuksia, niin sovittelun määrä lähisuhdeväkivaltatapauksissa itse asiassa on vain kasvanut vuosi vuodelta. Itse tein tästä kirjallisen kysymyksen pari vuotta sitten ja olen yrittänyt edistää sitä myös Helsingin kaupunginvaltuustossa.

Tärkeintä minun mielestäni on muistaa se, että tasa-arvossa ei ole kyse nollasummapeleistä vaan kyse on siitä, että edistetään kaikkien ihmisten tasa-arvoa taustasta riippumatta, ja se hyödyttää meitä ihan kaikkia. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen.

15.26 Mikko Kinnunen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on puhuttu jonkin verran koulusta, mutta vielä haluaisin siihen palata. Aivan viimeisten arviointitutkimusten mukaan tyttöjen ja poikien väliset erot ovat kaventuneet, mutta erityisen huolestunut olen poikien keskinäisistä eroista. Sen vuoksi olisi tärkeää, että kehitämme koulua siihen suuntaan, että kaikenlaisten poikien olisi hyvä opiskella ja löytää vahvuutensa ja paikkansa yhteiskunnassa. Monet pojat tarvitsevat toiminnallisuutta, ja niin kuin keskustan edustaja tuossa ryhmäpuheenvuorossa sanoi, ei niihin pikkuasioihin aina tartuttaisi. Tarvittaisiin sellaista vähän joustavampaa asennetta poikia kohtaan. Mutta tärkeää on, että me tuemme poikia koulupolulla, että kaikki löytävät paikkansa yhteiskunnassa.

Puhemies Matti Vanhanen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Lohikoski.

15.27 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sukupuolten tasa-arvo ei ole koskaan valmis, vaan vaatii jatkuvaa työtä. Suomen erityisiä ongelmia ovat naisiin kohdistuva väkivalta, perhevapaiden epätasainen jakautuminen ja ammattialojen sukupuolittuminen. Tällä vaalikaudella on tehty kaksi valtavaa tasa-arvoa lisäävää uudistusta, perhevapauudistus ja myös oppivelvollisuus uudistus, ja näistä edistysaskelista olen ainakin itse todella ylpeä.

Hallitusohjelmassa sovittuna tärkeänä tavoitteena oli myös muuttaa lainsäädäntöä siten, että se lisäisi palkka-avoimuutta ja vähentäisi sukupuoleen perustuvaa palkkasyrjintää. Suomessa sukupuolten välinen palkkakuilu on EU-maiden keskiarvoa suurempi. Olin erittäin pettynyt, kun sain tietää, ettei tätä palkkatasa-arvon edistämiseen tähtäävää hallitusohjelmakirjausta aiota toteuttaa. Kysyisinkin ministeriltä: miten voisimme nyt edistää tätä vielä tällä hallitus- ja eduskuntakaudella? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Blomqvist, kolme minuuttia. Sen jälkeen siirrytään puheenvuoroihin.

15.28 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Tässä minullakin nyt on tätä valinnanvaikeutta, kun yritän katsoa, mihin kaikkiin kysymyksiin yritän vastata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Ensinnäkin haluan painottaa sitä, että tämä selonteko on strateginen asiakirja. Tässä ei ole, kuten aikaisemmin sanoin, niin paljon konkretiaa ja konkreettisia toimenpiteitä, vaan ne tulevat sitten tulevien hallitusten hallitusohjelmissa tai tasa-arvo-ohjelmissa, ja tämän hallituksen tasa-arvotavoitteet on konkretisoitu sitten tämän hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa.

Mutta sitten muutama kysymykseen, ja ensinnäkin kiitos edustaja al-Taeelle — varsin huomionarvoisia näkökohtia tähän asiaan.

Sitten haluan sanoa tästä sukupuolen moninaisuudesta sen, että minusta tärkeintä on, että jokainen ihminen saa olla oma itsensä. Se ei ole pois keneltäkään, vaan se kuuluu ihan perusoikeuksiin, [Mika Niikko: Samaa mieltä!] että jokaisella on tämä oikeus oltava, ja meidän on huolehdittava siitä.

Edustaja Kiviranta kysyi muun muassa asevelvollisuudesta. Tässä selonteossa todetaan näin, että yleisesti olemassa olevia käytäntöjä, rakenteita ja lainsäädäntöä olisi avoimesti arvioitava. Esimerkiksi tasa-arvolaissa asevelvollisuuden säätämistä ainoastaan miehille ei pidetä sukupuolisyrittäminä, elikkä tässä nostetaan, että tämä asia pitää ottaa huomioon.

Sitten mitä tulee näihin työelämäkysymyksiin, niin tässä on muun muassa se, että tasa-arvosuunnitelmia ja palkkakartoituksia koskevaa sääntelyä tulisi täsmentää ja selkeyttää, muun muassa tämä. Sitten on myös se, minkä nyt tämä hallitus tekee, eli meillä on nyt tasa-arvo-ohjelmassa samapalkkaohjelma yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Sitten meillä on pari tutkimushanketta, joitten avulla sitten pyritään siihen, että samanarvoisesta työstä saisi samaa palkkaa.

Siitä palkka-avoimuudesta: Se itse tekninen valmistelu on keskeytetty. Keskustelu hallituksen sisällä jatkuu edelleen, että voisiko sieltä löytyä sellaisia osia, jotka voisi vielä tuoda tänne eduskuntaan. — Kiitos. [Pia Lohikoski: Olisi hienoa, jos toisi! — Jari Myllykoski: Kannustamme kovasti!]

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Turtiainen.

15.31 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies! Meillä on nyt siis käsittelyssä valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko. Tämän eduskunnan toimintaa jo neljättä vuotta seuranneena minulle ei tullut yllätyksenä, että selonteko ei ota lainkaan kantaa niihin räikeimpiin toimeentuloon ja elinkeinovapauksiin liittyviin tasa-arvorikkomuksiin, jotka saatiin koronatoimilla aikaan, ja nimenomaan tämän salin siunaamana. Syrjittyihin kuuluvat myös ne patkätöitä tekevät rokottamattomat hoitajat, jotka eivät saa töistä pois käskettyinä edes työttömyyskorvausta ja nyt tekevät aiempaa pysyvää työtään patkätöinä niin sanotusti työkin kautta.

Selonteossa sivulla 50 lukee: ”Koronapandemia on lisännyt työoloihin liittyvää kuormitusta erityisesti naisemmistöisessä sosiaali- ja terveydenhuollossa, mikä kunnallisella hoitoalalla näkyy lisääntyneinä sairauspoissaoloina.” Siis voidaanko enää härskimmin yrittää peitellä sitä tosiasiaa, että moni hoitoalalla myrkkypiikkeihin työn menettämisen uhalla lainvastaisesti pakotettu kärsii nyt piikkihaitoista?

Seuraavaksi toinen lainaus selonteosta sivulta 58: ”Pandemia on lisännyt työn kuormittavuutta esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla.” Siis edelleen: kuinka härskiä tekstiä. Työn kuormittavuus sosiaali- ja terveysalalla sekä monella muulla alalla on lisääntynyt vain ja ainoastaan koronatoimien takia, jotka valittiin poliittisesti väärin ja epätieteellisin perustein. Myös matkailu-, ravintola- ja tapahtuma-ala on samalla tavalla hallituksen toimesta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

runnottu ahdinkoon. Koronafasismi jalkautettiin ihmisten vapaa-aikaan käytännössä säämällä se näiden alojen toimijoiden niskoille. Myös moni kivijalkayrittäjä on kokenut henkilökohtaisen taloutensa romahtamisen, ja siihen ovat syynä nämä eduskunnan siunaamat perustuslaittomat ja elinkeinovapautta poikkeustilaverukkein rikkovat toimet.

Arvoisa puhemies! En malta olla ottamatta selonteosta esille vielä paria kohtaa. Eli sivulla 30 julistetaan: ”Yleisesti vihapuhe kaventaa sananvapautta ja yhteiskunnallista luotamusta.” Nyt on kyllä pakko kysyä, onko hallituksen mielestä sananvapaus kaventunut myös niillä, jotka ovat kokeellisesta injektioista kieltäytymisiensä vuoksi menettäneet toimeentulonsa ja ystävänsä ja joutuneet häpäistyiksi ja pilkatuiksi. Erityisesti tässä voimme muistaa niitä lääkäreitä, joilta on viety oikeudet, koska he olivat uskollisia Hippokrateen valansa kohdalle, jossa sanotaan: ”En tule antamaan kenellekään kuolettavaa myrkkyä.” Muistan myös presidenttimme sanoneen tämän asian yhteydessä aika törkeästi: ”Ovat tehneet itse itsestään panttivankeja.”

Selonteossa puhutaan myös maalittamisesta sivulla 34: ”Maalittamisella tarkoitetaan järjestelmällistä häirintää ja epäasiallista toimintaa, jolla pyritään vaientamaan tai muutoin vaikuttamaan kohteena olevan henkilön toimintaan. Maalittamisessa on kysymys myös ammatin harjoittamisen vaikeuttamisesta ja työsuojeluasiasta.” Kuulostaako tutulta, hyvä hallitus ja hyvät kollegat? Eikö tämä eduskunta ole juuri tuollaiseen syyllistynyt? Virossa Tallinnan hallinto-oikeus totesi jo kaksi viikkoa sitten poliisien ja sotilaiden pakkorokotukset ja irtisanomiset laittomiksi ja määräsi maksettavaksi korvauksia. Oikeus lausui myös, että tilanteessa, jossa tiedetään rokotuksen seurauksena kuolleen ihmisiä ja jossa on ilmennyt vakavia sivuvaikutuksia, pakkorokotus ei ole perusteltua.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko on täysin epäkelpo. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiuru, Pauli.

15.37 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Noin 30 000 lasta kokee vuosittain vanhempiensa eron. Lainsäädäntö lähtee siitä, että erotilanteessa päätöksenteon pohjana on oltava lapsen etu. Lain mukaan lapsella on oikeus hyvään ja läheiseen suhteeseen molempiin vanhempiinsa myös eron jälkeen.

Lasten asumisen vahvistaminen eron jälkeen pelkästään äidin luo on edelleen merkittävä rakenteellinen tasa-arvo-ongelma. Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen vuotta 2021 koskevasta tilastoraportista ilmenee, että lapsen asuminen vahvistettiin vanhempien eron jälkeen edelleen 81 prosentissa tapauksista äidin luo. Sitä voi pitää merkittävänä rakenteellisenä ongelmana sukupuolten välillä.

Valitettavasti isät joutuvat perinteiden ja rooli-odotusten vuoksi usein epätasa-arvoiseen asemaan. Sopimuksia tai oikeuden päätöksiä tapaamisista ei noudateta tai tapaamisista ei käytännössä mahdollisteta ollenkaan. Liian moni isä joutuu huoltokiusaamisen ja vieraannuttamisen uhriksi. Ongelma koskee toki myös naisia joissakin tapauksissa. Vieraannuttaminen omasta lapsesta on henkistä väkivaltaa, joka jättää jälkensä lapseen, toiseen vanhempaan ja usein myös isovanhempiin. Vieraannuttaminen on sanktioitava myös Suomessa.

Tutkimusten mukaan vuoroasumisessa olevien lasten hyvinvointi on kaikkein lähimpänä ydinperheiden lasten hyvinvointia. Siksi byrokraattiset esteet kahden osoitteen asumiselta tulisi mahdollisuuksien mukaan raivata pois. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

15.39 Sebastian Tynkkynen ps: Kunnioitettu herra puhemies! Meillä on tänään käsitellyssä valtioneuvoston tasa-arvopoliittinen selonteko. Koska Suomessa on tehty valtavasti töitä tasa-arvon toteutumiseksi jo vuosikymmenten, jopa yli sadan vuoden ajan, me olemme tasa-arvokysymyksissä maailman mittakaavassa aivan omassa luokassamme. Juuri tästä syystä meidän pitäisikin kyetä avoimemmin keskustelemaan ja puuttumaan niihinkin epäkohtiin, jotka koskevat miesten kokemaa epätasa-arvoa.

Tällä hetkellä monesta miesten tasa-arvoon liittyvästä epäkohdasta vaietaan vain siksi, että epätasa-arvoa kokevat naisten sijaan miehet. Vain miehiä koskeva asevelvollisuus, poikien silpomisen salliminen lainsäädännössä ja poikien heikompi koulumenestys ovat vain muutamia esimerkkejä lukuisista epätasa-arvon kohdista, joihin meidän tulisi puuttua. Tästä huolimatta epäkohtiin puuttuvat korjaus ehdotukset päättäjiltä loistavat poissaolollaan. Tähän on saatava muutos, ja tämän eteen olemme tehneet useita esityksiä, mutta ne on äänestetty kumoon. Jos jossain, niin edes lainsäädännössä meidän tulisi kohdella kumpiakin sukupuolia tasa-arvoisesti. Nyt näin ei ole.

Harva kansalainen välttämättä edes tietää, että meillä on Suomessa voimassa laki, joka määrää valtion rahoittamaan vuosittain eräiden kolmen naisjärjestön toimintaa. Minkään vastaavan miesjärjestön osalta tällaista lakia ei ole. [Mika Niikko: Ei tietenkään!] Miesjärjestöjen valtionapu on siis pyöreät nolla euroa, kun samaan aikaan naisjärjestöt ovat saaneet viime vuosina jopa lähes miljoonan suuruista avustusta vuodessa. Tämä ei ole tasa-arvoa.

Yksi valtionapua saavista järjestöistä on Naisjärjestöjen Keskusliitto, jonka verkkosivuilla todetaan sen olevan feministinen naisjärjestöjen kattojärjestö. Järjestön linjauksissa vaaditaan tutun punavihreän ilmastonäkökulman kytkemistä tasa-arvopolitiikkaan, valtion sitoutumista sananvapauden rajoittamiseen yliampuvien vihapuhetulkintojen osalta ja esimerkiksi sen selvittämistä, tulisiko sukupuoli sisällyttää kiihottaminen kansanryhmää vastaan -rikosnimikkeen tunnusmerkistöön. Käytännössä siis mielivaltaisesti määritelty arvostelupuhe voisi naisiin kohdistuessaan tuoda kansalaiselle syytteet kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.

Arvoisa puhemies! Näidenkin tavoitteiden ajamista siis tuetaan vuosittain veronmaksajien varoista. Onko se todella sitä tasa-arvotyötä, jota kansalaiset laajemmin haluaisivat rahoittaa? En usko. Entä pitävätkö kansalaiset laajemmin sitä todellisena tasa-arvona, että laissa määrätään valtio rahoittamaan pelkästään naisjärjestöjä ja jätetään miesjärjestöt oman onnensa nojaan? En usko tähänkään. Siksi jätin tänään kansanedustajien allekirjoitettavaksi lakialoitteen, jossa esitän sen voimassa olevan lain kumoamista, jossa säädetään valtionavustuksesta erälle naisjärjestöille. Lainsäädännön epätasa-arvo on korjattava, ja siihen on kaksi vaihtoehtoa: joko miesjärjestötkin kirjattaisiin lain piiriin tai sitten naisjärjestöjen osalta voimassa oleva laki kumotaan.

Arvoisa puhemies! Vuosi toisensa jälkeen kasvava valtion velanotto pakottaa päättäjät tekemään valintoja, joissa veronmaksajien rahoja voidaan säästää sen sijaan, että etsimme uusia ei-välttämättömiä menoja. Pidän siksi kannatettavana, että tasa-arvoinen lainsäädäntö toteutetaan ennemmin valtion vuosittaisista menoista karsimalla kuin niitä lisäämällä. Koska miesjärjestötkin ovat kyenneet tähän saakka toimimaan jäsenmaksuillaan vailla valtionapua, on myös naisjärjestöjen kyettävä järjestämään toimintansa tämän mukaisesti. Laki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

muutos olisi yksi askel kohti kestävämpää valtiontaloutta ja toinen kohti kestävämpää tasa-arvotyötä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niikko.

15.43 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Täytyy aluksi todeta, että edustaja Tynkkynen todisti väkevästi miesten ja poikien tasa-arvon yhdenvertaisuudesta ja tarpeesta suhteessa myös naisiin, ja jos tällainen lakialoite on vireillä, niin toki siihen ainakin osaltani nimen haluan kirjoittaa, koska kyllä tässä pitäisi olla samat oikeudet ja velvollisuudet kaikilla, jos tasa-arvoa halutaan edistää.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen tasa-arvopoliittinen selonteko kyllä pyrkii monella tavalla hyviin asioihin. Ainakin itse sen haluan niin ilmaista. Mutta kun tätä enemmän tarkastelee, niin tässä käy ilmi, että on yksi ideologinen tuotos, joka on hallituksen omasta arvopohjasta lähtöisin. Tässä nämä kannatettavat tavoitteet on haudattu tänne intersektionaalisen feminismen ajatusten alle. Ja me tiedämme kuitenkin sen, että Suomessa, missä miesten ja naisten välinen tasa-arvo toteutuu kansainvälisesti verrattuna hyvin, on todellisia ratkaistavia ongelmia liittyen esimerkiksi palkkaeroihin tai poikien oppimisvaikeuksiin ja lähisuhdeväkivaltaan, niitä asioita, joita pitäisi enemmän tarkastella.

Samoin edustaja Kiuru nosti hyvin esille tämän lasten vieraannuttamisen toisesta vanhemmasta, joka on niin tärkeä asia, että sille ei kuitenkaan ole saatu aikaiseksi minun aikani täällä, lähes 12 vuoden aikana, muutosta, vaikka siitä on paljon täällä puhuttu. Nämä ovat ne asiat, jotka pitäisi saattaa päätökseen ensin ja lähteä sitten sivupoluille.

Arvoisa puhemies! Tässä selonteossa on erilaisia uudistuksiin tähtääviä arvoja. On kylä unohdettu haavoittuvimmassa asemassa olevat kansalaiset elikkä lapset, pojat ja työt.

Kelan viime viikolla julkaisemien tilastojen mukaan mielenterveyshäiriöt ovat nousseet selvästi suurimmaksi syyksi nuorten aikuisten pitkille sairauspoissaoloille. Jostain syystä mielenterveys- ja ahdistushäiriöiden määrä kääntyi jyrkkään nousuun vuoden 2016 jälkeen. Trendi on kuitenkin ollut nouseva jo ennen sitä. 16–34-vuotiaille naisille ahdistuneisuushäiriöiden perusteella maksettujen sairauspäivärahojen määrä on lähes viisinkertaistunut vuosina 2005–2021. Jokin tässä maassa saa nuoret voimaan entistä pahemmin, ja tähän meidän tulisi kiinnittää huomiota.

Itse olen kuitenkin huolissani siitä, mitä tässä selonteossakin nostetaan voimakkaasti esille: sukupuolen häivyttäminen ja niihin tähtäävät toimenpiteet. Sukupuoli-ideologian levittäminen yhä nuoremmille sekä koulun että median välityksellä on huolestuttavaa. Biologisia tosiasioita sekä tyttöjen ja poikien eroja on pyritty kieltämään. Esimerkkinä haluan sanoa edustaja Biaudet’lle, joka puhui tässä aikaisemmin — myös vaihdoin hänen kanssaan pari ajatusta: En tiedä, oletteko tietoinen, että kuulemani mukaan Tampereella — täällä nyt on Tampereeltakin kansanedustajia — on jo ymmärtääkseni toistakymmentä vuotta Seta saanut mennä aivan vapaasti käymään jokaisen oppilaan kanssa keskusteluja luokassa, kun he ovat kahdeksannella luokalla. [Pekka Aittakumpu: Järkyttävää!] Se käydään määrätietoisesti läpi. Jos näin tehdään, että yksi vähemmistöjärjestö saa tuoda sitä omaa näkemystään tasa-arvosta sekoittaen mahdollisesti lapsen murrosiän kehityksen, epäilemään omaa sukupuoltaan, niin täytyy kysyä: missä ne vanhemman, kasvattajan, oikeudet silloin ovat? Me emme tiedä, millaista vahinkoa me voimme saada aikaiseksi nuoren sydämelle, jos me järkytämme tai aiheutamme jonkun näköisen epäilyksen heidän kasvuunsa puberteetti-iässä väittämällä, että he eivät välttämättä ole mitään sukupuolta, tyttö tai poi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

ka. Tämähän on se hallituksen kuitenkin suojelema ja haluama linja, mitä maassa lapsille opetetaan.

Arvoisa puhemies! On syytä tutkia, mistä jatkuva mielenterveysongelmien kasvu johtuu ja mitä sille voitaisiin tehdä. Mielestäni, jos hallitus tosissaan olisi huolissaan tästä asiasta, se olisi tässä selonteossa voinut julkaista jonkunäköisen toimenpiteen, millä me saamme nuorten mielenterveysongelmat kääntymään laskuun. Tätä tavoitetta en näe missään, eikä tällä hallitukselta taida todellisuudessa olla siitä niinkään suurta huolta, vaikka se siitä paljon ääntä pitää. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Aittakumpu.

15.49 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! On nähtävä se, mikä tässä keskustelussa on hyvin tullut usein esillekin, että sukupuolten välisen tasa-arvon ohella isänmaan vakaumus ja ihmisten hyvinvointi edellyttävät myös muun muassa alueellista ja sosiaalista tasa-arvoa. Alueellinen tasa-arvo on sitä, että meillä Suomessa ihmisen asuinpaikasta riippumatta jokaisella tulee olla oikeus muun muassa riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja mahdollisuuteen käydä koulua sekä tehdä työtä ja yrittää.

Kiitän hallitusta siitä, että se on keskustan kynnyskysymyksen mukaisesti edistänyt alueellisen tasa-arvon vahvistamista ja koko Suomen mukana pitämistä. Liikenneyhteyksiä on parannettu kaikkialla Suomessa, koulutuspaikkoja ja koulutusaloja on lisätty eri puolille Suomea. Esimerkiksi meille Ouluun saimme kauan kaivatun psykologikoulutuksen ja Kajaaniin sosionomikoulutuksen. Ensi vuonna toteutetaan keskustan ajama alueellisen opintolainahyvityksen kokeilu, joka voi auttaa työntekijöiden saamisessa kasvukeskusten ulkopuolelle, esimerkiksi Pudasjärvelle ja Suomussalmelle.

Arvoisa puhemies! Sosiaalinen tasa-arvo on muun muassa sitä, että meidän tulee tarjota jokaiselle suomalaiselle perhetaustasta, varallisuudesta tai muista ominaisuuksista riippumatta mahdollisuudet rakentaa elämäänsä. Tässä suomalainen peruskoulu ja laadukas korkeakoulujärjestelmä sekä maksuton toinen aste ovat merkittävässä roolissa. Keskustan ajama perhevapaauudistus, kuten usein on todettu, lisää isien mahdollisuutta pitää perhepäiväpaita ja osallistua lapsensa kasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Kuten selonteossa todetaan, vaikka Suomi on sukupuolten tasa-arvossa mallimaa, riittää meillä siinäkin tekemistä. Tyttöjen ja naisten tasa-arvotyö on edennyt, ja sitä pitää jatkaa. Liian moni nainen ja tyttö joutuu kokemaan kaltoinkohtelua ja seksuaalista väkivaltaa niin fyysisesti kuin verkkomaailmassa. Sellainen pitää kitkeä pois.

Arvoisa puhemies! Poikien ja miesten tasa-arvo-ongelmat pitää myös ottaa vakavasti, eivätkä pelkät puheet riitä. Kuten edustaja Mattila totesi hienossa puheessaan, tarvitaan tekoja. Selonteossa on oma kappaleensa — kiitos siitä — otsikolla ”Miesten terveys ja hyvinvointi”. Se on varsin karua luettavaa: Asunnottomista ja vangeista huomattava enemmistö on miehiä, pitkäaikaistyöttömyys on miehillä yleisempää kuin naisilla, keskeiset kansantaudit ovat lähes kaikissa ikäryhmissä yleisempiä miehillä, ja miehet tekevät myös enemmän itsemurhia. Miten näitä ongelmia voitaisiin vähentää?

On hyvä, että selonteko kiinnittää huomiota myös poikien koulumenestykseen. Usein syrjäytyminen lähtee jo lapsuudesta ja peruskoulun ensimmäisiltä luokilta. Poikien pärjäämiseen koulussa pitää löytää keinoja. Poikien lukutaidon parantamisella on kiire. Miesopettajia tarvitaan lisää. Pitäisikö mieskiintiöt palauttaa opettajakoulutukseen?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Arvoisa puhemies! Sukupuolten tasa-arvo on tärkeä. Siinä Suomi on onnistunut verrattain hyvin. Samaan aikaan, kun nyt puhutaan sukupuolten tasa-arvosta, meillä on yhteiskunnassa voimia, jotka pyrkivät heikentämään sitä ja jopa häivyttämään kokonaan biologisiin tosiasioihin perustuvan sukupuolen merkityksen. Ajankohtaisena esimerkkinä on Prideen kytkeytyvä transideologia.

Jos tähän saliin tänä syksynä tuodaan translaki, jossa sukupuolen vaihtamisesta tehdään pelkkä ilmoitusasia, se uhkaa erityisesti tyttöjen ja naisten turvallisuutta ja heidän eteensä tehtyä tasa-arvotyötä. Jos sukupuolta ei nähdä biologisena tosiseikkana, kuten se on, vaan kokemukseen perustuvana, vaikeutuu ja hämärtyy sukupuolten tasa-arvon eteen tehtävä työ. Jokainen saa olla oma itsensä, mutta missä menee raja? Mihin asti ihmisten erilaiset kokemukset otetaan lainsäädännön pohjaksi, ja mitä se merkitsee isänmaalle? Jos lapsille ja nuorille väitetään, ettei sukupuoli perustu biologisiin tosiasioihin vaan jokaisen omiin kokemuksiin ja tunteisiin, murennetaan lasten turvallisuudentunnetta ja häiritään heidän kehitystään ja kasvuaan. Mitä merkitsee yhteiskunnan perussolulle, perheelle, jos äitiys ja isyys vastoin tiedettä ja faktoja irrotetaan biologisesta sukupuolesta ja määritellään kokemuksen perusteella?

Moni transihminenkin on kertonut vastustavansa hallituksen kaavailemaa translakia ja kritisoinut transideologiaa, jossa sukupuolen voisi vaihtaa omalla ilmoituksella. He eivät myöskään kannata sukupuolenvaihdon mahdollisuutta alaikäisille. Meille kansanedustajille on tullut tästä useita puhuttelevia viestejä. Ne kannattaa lukea avoimella mielellä.

Arvoisa puhemies! Toivon, että valiokuntakäsittelyssä kiinnitetään näihin seikkoihin huomiota.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Honkasalo.

15.54 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Niikko täällä valitteli sitä, että kouluissa käy kansalaisjärjestöjä puhumassa esimerkiksi seksuaalikasvatuksesta ja että tämä vahingoittaa lapsia, nuoria ja vanhempia. Itse sanoisin niin, että esimerkiksi jotkin puheet täällä salissa tänään vahingoittavat lapsia ja nuoria ja ovat paikoitellen olleet aivan järkyttävää kuultavaa. En esimerkiksi haluaisi, että omat lähiomaiseni tätä keskustelua välttämättä kuuntelevat.

Sitten lähisuhdeväkivaltatematiikkaan: Me usein puhutaan siitä, että turvakotipaikkoja pitää saada tarpeeksi, mutta unohdetaan se, että se lähisuhdeväkivalta ei välttämättä lopu siihen, kun turvakodista päästään pois. Esimerkiksi asumisen järjestyminen on aivan keskeinen kysymys. Se, mikä myös usein unohtuu, on lasten oikeudet. Lapset usein todistavat lähisuhdeväkivaltaa väkivaltasuhteessa monen vuoden ajan, ja tämä jättää traumaattisia jälkiä. Ja usein on niin, että välttämättä turvakodeissakaan ei ehditä huomioida sitä lasten tilannetta, ja voi olla niinkin, että päiväkodeissa ja kouluissa ei edes välttämättä ole tietoa siitä, että lapsella on tällaisia turvakotitaustaa. Ne jaksot kuitenkin saattavat olla esimerkiksi kuukauden tai kahden pituisia. Nyt, kun ministeri on paikalla, kehottaisin kiinnittämään huomiota tähän. Tämä on minun mielestäni erittäin iso ongelma. Kun se lähisuhdeväkivalta voi todella jatkua vielä vuosien ajan, vaikka se parisuhde olisi päättynyt, millä tavalla me luodaan matalan kynnyksen palveluita tällaisissa tilanteissa?

Täällä on puhuttu paljon siitä, että pojat ja miehet unohdetaan tässä tasa-arvokeskustelussa. Se on hyvin tyypillistä tasa-arvopuhetta, korostetaan tällaisia poikahuolta. Se näkyy myös meillä sivistysvaliokunnassa. Mutta minun mielestäni tässä on tärkeitä muistia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

tosiaan se, että sukupuolten tasa-arvo ei ole tämmöistä nollasummapeliä, jossa tyttöjen tasa-arvon edistäminen olisi pois pojilta, vaan me kaikki eletään yhteiskunnassa, jossa on vahvat sukupuolittuneet rakenteet, jotka vaikuttavat myös poikiin ja miehiin. Se on räikeä epätasa-arvoinen kohta, että meillä on esimerkiksi Itä-Helsingissä miehiä, jotka eivät seitsemään vuoteen käy lääkärissä, mutta se johtuu esimerkiksi siitä, että miehiä ei välttämättä kohdata näissä palveluissa niin kuin pitäisi. Heitä ei rohkaista siihen, että he olisivat huolissaan omasta terveydestään, tai kouluissa ei välttämättä oteta esille sitä, että voi olla poika monella tavalla ja omista huolista on ihan ok puhua.

Eli tämä ei ole nollasummapeliä, vaan pitää ymmärtää se, että me kaikki eletään yhteiskunnassa, jossa on vahvat sukupuolittuneet rakenteet, jotka myös vaikuttavat siihen, minkälaisia rooleja me esimerkiksi isille annetaan ja minkälaista hoivavastuuta me heille annetaan. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Tässä vaiheessa käytettävissä olevan kahden tunnin aikarajan puitteissa vielä yksi puheenvuoro ja sen jälkeen, mikäli ministeri haluaa, hänelle puheenvuoro. — Edustaja Lehto.

15.58 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Mäkynen totesi jo perussuomalaisten ryhmäpuheessa, edellinen selonteko keskittyi tasa-arvolain lähtökohdan mukaisesti naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon, kuten pitäisikin, mutta nyt käsittelyssä olevan selonteon lähestymistavaksi on valittu intersektionaalinen feminismi.

Mahdollisuuksien tasa-arvon sijasta selonteon lähestymistapa on johtamassa erityisesti työelämän osalta tasapäistämiseen. On ongelmallista, jos kaikille samanarvoisissa työtehtävissä työskenteleville pitäisi maksaa sama palkka heidän sukupuolensa perusteella, vaikka heidän tuottavuudessaan voi olla huomattavia eroja. Toisin sanoen samanarvoisuus määräytyy tehtävänimikkeen eikä tehdyn työn arvon perusteella. Tämä estää kilpailun hyvistä työntekijöistä, kun keskimääräistä parempaa työsuoritusta on vaikea palkita.

Jos tärkein arvo on se, että eri aloilla pitäisi toimia yhtä paljon eri sukupuolia, mutta esimerkiksi käytännössä olisi niin, että merkittävä osa miehistä haluaa työskennellä kuljetusalalla mutta suuri osa naisista ei, tasa-arvoon pakottaminen johtaa siihen, että ihmisten pitäisi työskennellä jollakin muulla alalla kuin sillä, joka heitä kiinnostaa. Tavoitteeksi riittäisi se, että kaikilla on yhtäläinen mahdollisuus opiskella ja työskennellä valitsemallaan alalla.

Sukupuolittuneen väkivallan osalta selonteosta ei käy kunnolla ilmi se, että suurin osa kaikista väkivallan uhreista on miehiä. Vastaavalla tavalla kunniaväkivaltaan ja naisten alistamiseen kunniakulttuureissa liittyviä ongelmia ei juurikaan tässä selonteossa käsitellä.

Arvoisa puhemies! Tässä kun on vielä hiukan aikaa, niin haluan tuoda esiin tämän asian, mikä tuli tasa-arvovaltuutetun kertomuksen käsittelyssäkin jo valiokunnassa, että näissä kertomuksissa ja selonteoissa ei käsitellä liikunnan ja urheilun tasa-arvoa käytännössä ollenkaan, vaikka se paljon puhuttaa urheilupiireissä. Nykyäänhan me olemme nähneet paljon kilpailuja, joissa transnaiset kilpailevat siellä naisten sarjassa, ja se ei ole reilua kaikkia kohtaan. Kun ajatellaan nyt nuorta urheilijan alkua, pikku Annelia, joka siinä koulun kilpailussa hyppää pituutta hyvin, mutta se Tero sitten hyppää vielä pidemmälle siinä, niin miltä siitä Annelista tuntuu, kun tulevaisuudessa se Tero sitten voikin olla samassa kilpailussa samassa sarjassa kilpailemassa hänen kanssaan — ei se paljon motivoi. Tästä liikunnan ja urheilun tasa-arvosta pitäisi paljon enemmän puhua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Blomqvist, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

16.01 Pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist: Arvoisa puhemies! Oikeastaan kolme asiaa:

Haluaisin vielä palata siihen asiaan, mitä tässä muun muassa edustajat Biaudet ja Taimela nostivat, eliikka siihen, miten seurataan tätä tasa-arvotyötä ja miten edistytään. Meillä oli tänään kokous, jossa juuri tästä asiasta keskustelimme, ja se on valmistelussa. Tämän tasa-arvon tilaa seuraavan järjestelmän toteuttamistavasta käydään parasta aikaa keskusteluja ja tehdään valmistelutyötä. Tämä on erittäin tärkeä asia, että päättäjät täällä eduskunnassa ja ministeriöissä saavat ajankohtaista tietoa siitä, missä mennään, missä ollaan onnistuttu, missä on ehkä sitten vielä puutteita, ja sitä nyt kehitetään parasta aikaa.

Sitten, puhemies, haluaisin vielä kerran painottaa sitä, että tämä selonteko on strateginen asiakirja, eliikka tässä ei ole paljon konkreettisia toimenpiteitä. Tämä on pitkäjänteinen viitoittava asiakirja. Sitten jokainen hallitus tekee oman hallitusohjelmansa ja myös, toivon mukaan, tasa-arvo-ohjelmansa.

Sitten lopuksi ehkä vielä tähän, mitä tasa-arvo tarkoittaa ja mitä se ei ehkä tarkoita. Minusta tasa-arvo tarkoittaa tasa-arvoa kaikille sukupuolesta riippumatta. Jokainen ihminen pitää nähdä yksilönä, jokaisella on samat oikeudet, ja siihen tässä myös tähdätään, että tämä toteutuisi.

Ja ehkä lopuksi totean, että vaikka Suomi pärjää näissä kansainvälisissä vertailuissa tasa-arvon osalta hyvin, olemme siellä kärkipäässä, voimme sanoa, että olemme kärkimaa kansainvälisessä vertailussa, mutta emme vielä — ainakaan minä — uskalla sanoa, että Suomi olisi kärkimaa, mutta se on kyllä tämän selonteon tähtäin, että siihen päästään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 16.03.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.43.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Holopainen, Hanna, poissa. Edustaja Kiviranta, poissa. Edustaja Lohikoski, poissa. — Edustaja Hopsu.

19.44 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Palataan tasa-arvoasiaan.

Maailmassa tasa-arvo ja ihmisoikeudet ottavat takapakkia. Tämä ei tapahdu itsestään, vaan aktiivisen tyttöjen ja naisten oikeuksia polkevan anti-gender-liikkeen toiminnan kautta. Meillä on edelläkävijöinä suuri velvollisuus toimia maailmalla aktiivisesti tasa-arvon vahvistajana. Pohja tälle työlle on huolehtia oman maamme tasa-arvokehityksestä — siis

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

kehityksestä, Suomikaan ei ole tasa-arvoasioissa valmis. Tästä tämä tämänpäiväinen keskustelu on pitänyt sisällään monia hyviä esimerkkejä.

Suomen kehitysyhteistyössä tasa-arvotyö on pitkään ollut tärkeä fokuksemme, ja näin tulee mielestäni olla jatkossakin. Näin on myös ylivaalikautisessa kehityspolitiikan linjauksessa linjattu: Naiset, rauha ja turvallisuus -agendan toteuttaminen eli naisten roolin vahvistaminen konfliktinratkaisussa ja rauhan rakentamisessa, tuki YK:n naisjärjestölle UN Womenille, Istanbulin sopimuksen puolustaminen ovat ulkopolitiikkamme tärkeitä osia.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvokeskustelussa on, mistä valita, täällä Suomessakin. Hoivavastuu niin kotona kuin työelämässä jakautuu yhä epätasaisesti, ja myös niin kutsuttu metatyö kasaantuu naisille. Mitenköhän käy, kun meidän väestö entisestään ikääntyy ja myös ikääntyneet vaativat läheisten hoivaa entistä enemmän? Kasaantuuko sekin vielä entisestään?

Tai puhua voisi pitkästi myös poikien heikosta lukutaidosta: joka viides poika lukee heikosti Suomessa. Ero tyttöihin on OECD-maiden suurin. Tai ero kantaväestön ja toisen polven maahanmuuttajataustaisten oppilaiden välillä on myös EU-maiden suurin. Minkälaisista tulevaisuudesta luomme, kun oppimisen erot ovat tällaisia?

Tai voisi nostaa tänään hyvin ajankohtaisen kysymyksen naisten palkkakehityksestä: ero naisten ja miesten välillä ei valitettavasti kuroudu enää. Toivon tämän hallituksen yhden onnistumisen, perhevapaaudistuksen, tuovan tähän ratkaisuja, mutta valitettavasti se ratkaisu yksinään ei riitä, vaan tasa-arvoista palkkaohjelmaa, palkkakeskustelua, tarvitaan yhä.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti Suomi on EU:n toiseksi väkivaltaisimaa naisille. Fakta on häpeällinen, emmekä saa selitellä sitä pois esimerkiksi paremmalla tilastoinnilla tai muulla vastaavalla, mitä välillä kuulee. Naisiin kohdistuva väkivalta on valitettavasti vain syventynyt koronavuosien aikana. Ilmiö ei kuitenkaan ole uusi ja pohjautuu naisten epätasa-arvoiseen asemaan, väkivaltakulttuuriin ja miesten ja poikien ahtaisiin sukupuoli-rooleihin yhteiskunnassamme. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa tapahtuu kaikissa sosioekonomisissa ryhmissä, ja edustaja al-Taeen huomio myös yhteydestä alkoholinkäyttöön on tärkeä.

Väkivalta ja häirintä ovat selkeästi sukupuolittuneita ilmiöitä. Naiset kokevat tyypillisimmin väkivaltaa kotona, työpaikoilla ja muissa yksityisissä tiloissa. Yhä enemmän häirintää ja väkivaltaa esiintyy myös verkossa. Naisten kokemassa väkivallassa tekijä on useimmiten nykyinen tai ex-kumppani, kun taas miehiin kohdistuvat väkivallanteot tapahtuvat yleisimmin julkisilla paikoilla ja tekijänä on toinen mies. Tiedetään, että toistuva ja uusiutuva väkivalta parisuhteessa kohdistuu useammin naisiin kuin miehiin. Vaikka yhä useampi ilmoittaa viranomaisille häirinnästä, tuhansia tapauksia jää piiloon. Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa on Suomessa esiintynyt aina, vaikka puhumattomuuden kulttuuri on sitä piilottanutkin.

Huolimatta Suomen sitoutumisesta kansainvälisiin sopimuksiin tilanteeseen ei ole saatu riittävää korjausta. Suomi on saanut toistuvasti moitteita kansainvälisiltä ihmisoikeuselimiltä siitä, ettei väkivaltaa ole kitketty riittävän määrätietoisesti. Konkreettisia keinoja ja resursseja väkivaltatyöhön, ehkäisevään työhön ja matalan kynnyksen palveluihin kaivataan kipeästi lisää. Esimerkiksi Istanbulin sopimuksen suositukseen ja Suomen väkilukuun pohjautuen Suomessa pitäisi olla turvakotipaikkoja lähemmäs 500 — tällä hetkellä paikkoja uupuu jopa sata. Lisäksi virkavaltaa ei Suomessa kouluteta tarpeeksi kohtaamaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

väkivallan, seksuaaliväkivallan uhreja, ja useissa tapauksissa rikosilmoitusten käsittelyaika on ollut kohtuuttoman pitkä, useiden vuosien mittainen.

Arvoisa puhemies! Muutama asia vielä, ettei tarvitse ottaa toista puheenvuoroa.

Yhtenä keinona olemme myös esittäneet tunnetaitojen harjoittelua jo lapsesta lähtien. Tästä teimme edustaja Sjöblomin kanssa aiemmin lakialoitteen. Myös miehiä ja poikia useammin kohtaavan jengiväkivallan yksi suuri taustasy on kokemus epätasa-arvosta, joukkoon kuulumattomuudesta, syrjinnästä. Menestys ja valta saadaan väkivallan keinoin, sillä ostetaan kuulumista ryhmään. Tätä kehitystä emme saa päästää vahvistumaan Suomessa.

Arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru esitteli puheessaan hyvin uusperheiden kohtaamia haasteita. Tilannetta voi ja pitää tarkastella myös erilaisissa perheissä asuvien lasten välisen tasa-arvon toteutumisen kautta, ei ainoastaan [Puhemies koputtaa] sukupuolten välisen tasa-arvon kautta.

Ja vielä viimeiseksi: Huomenna vietämme demokratiapäivää, ja käsillä alkaa olla vaalivuosi myös Suomessa. Yksi tasa-arvon mittari yhteiskunnassa on, kuinka sen jäsenillä on mahdollisuus osallistua päätöksentekoon. Etenkin meillä puolueilla on suuri vastuu siinä, [Puhemies: Kiitoksia!] minkälaisia henkilöitä pääsee mukaan politiikantekoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Muistutan siitä, että on sovittu, että viisi minuuttia on puheitten pituus nyt yhdellä kertaa. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

19.50 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tuossa kun aiemmin keskustelua kuuntelin, keskustan ryhmäpuheenvuorossa tuli niin järkeviä kannanottoja, että melkein ajattelin olla samaa mieltä, että eroperheissä mies joutuu naista useammin lasten arjesta eroon ja etävanhemman rooliin — no, näinhän tapahtuukin — ja että kentältä kuuluu, että tasa-arvo kuuluu kaikille muille paitsi valkoisille, keski-ikäisille, lihaa syöville ja autolla ajaville heteromiehille. No, näinhän se onkin. Tosin oletan, että nämä keskustan ryhmäpuheenvuoron esimerkit oli enemmänkin tarkoitettu varoittavaksi esimerkiksi siitä vääränlaisesta tasa-arvokeskustelusta, mitä täällä ei pitäisi harjoittaa. Voin kyllä kertoa, että näitä kuuluu kentällä meiltäkin.

Vihreiden synkistely tasa-arvon merkeissä on varsin ihmeellistä. Suomi on maailman onnellisin maa ja ellei eniten, niin maailman toiseksi tasa-arvoisin maa. Nyt sitten kuitenkin täällä on hirvittävästi väkivaltaa, rasismia, tällaisia kauheita asioita. Miksi tänne sitten haluaa niin paljon porukkaa muuttaa, jos täällä kerran ollaan niin kestäättömiä? Se ihmetyttää, miksi se jono on tänne päin eikä täältä pois päin.

Tämän tasa-arvokeskustelun suurin ongelma on se, ettei tunnusteta sitä suurinta tasa-arvo-ongelmaa, joka meillä on, eli miesten ja poikien asemaa. Kyllä siitä puhutaan, todetaan, että miehet ja pojat ovat huonommassa asemassa, mutta ne toimenpiteet, mitä tämän korjaamiseksi oltaisiin valmiita tekemään — mitä täällä sanotaan? Meillä on ensimmäinen feministinen hallitus. Meillä on intersektionaalista feminismiä. Meillä käydään tekemään feminististä ulkopolitiikkaa. Kyllä näillä puheilla loppuu se vähäkin syntyvyys, mitä meillä tällä hetkellä on. Niin siinä vain käy.

Puhutaan naisen eurosta. Se puhe on paikkansapitämätöntä. Ei naisen euro ole 84 senttiä, kun siitä siivotaan pois muuttuvat tekijät: työvuorojen pituus, todellisuudessa tehtyjen työtuntien määrä, vastaavat seikat. Puhutaan ennemminkin 94 sentistä, ellei pienemmästäkin erosta. Suomessa eri palkan maksaminen sukupuolen perusteella on laitonta. On eri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

koista, että eduskunnassa esitetään väitteitä, että suomalaiset työnantajat maksavat sukupuolen perusteella eri palkkaa, kun se on laitonta. Jos te voitte todistaa, että jossain näin tapahtuu — tai että edes epäillään, että näin tapahtuu — te voitte tehdä siitä rikosilmoituksen, poliisi selvittää, rankaisee kyseiseen rikokseen syyllistyneitä. Älkää esittäkö väitteitä, vaan viekää ne tutkintaan.

Sen, että mies tekee enemmän töitä kuin nainen, tuntimääräisesti täytyy tietenkin tarkoittaa sitä, että mies saa siitä enemmän palkkaa. Ja puhutaanko naisen eurosta vai miehen vuodesta — eli siitä, kauanko keskimäärin nainen elää pidempään kuin mies, eri syistä? Miehen vuosi muistaakseni loppuu jossain marraskuun kohdalla verrattuna naisen vuoteen.

Kun taas sitten ne todelliset ongelmat ovat oikeasti olemassa. Eli perhevapaan kustannukset lankeavat kylläkin naisten työnantajille enemmän kuin miesten työnantajille. Puhutaan joistain pienistä kampaamofirmoista: ei sellaista käytännössä pysty perustamaan, koska jos sinne tulee vaikka kaksi työntekijää, jotka lähtevät äitiyslomille, niin se firma kaatuu siihen paikkaan. Näin se vain menee. Eli se on todellinen tasa-arvon este, että työnantajan kustannuksia perhevapaista ei jaeta tasaisemmin työnantajien kesken mies- ja naisvaltaisilla aloilla. Siihen pitäisi kenties puuttua.

Tasa-arvosta puhuttaessa yleensäkin pitäisi pysyä tieteellisissä tosiasioissa identiteetti-politiikan sijasta. Voi olla, että kokemuksia siitä, mitä sukupuolta joku edustaa, on useita, mutta biologisia sukupuolia on olemassa vain kaksi: mies ja nainen. Erityisesti lapsia pitäisi suojella pään sekoittamiselta erilaisilla woke-ideologioilla ja gender-ideologioilla ja antaa heidän kasvaa tyttöinä ja poikina ilman minkäänlaista painostusta tai vaikuttamista tällaisilla erikoisilla kansainvälisillä uskonkappaleilla, USA:sta tulleella woke-kulttuurilla.

Minun mielestäni meidän ei pitäisi kopioida Suomeen muualla olevia ongelmia — tai muualla kuviteltuja ongelmia — joita meillä Suomessa aidosti ei ole olemassa. Meidän pitäisi elää täällä suomalaisessa kulttuurissa. Kyllä täällä ennenkin on pärjätty. Meidän pitäisi keskittyä keinoihin, millä saadaan tasa-arvo täällä toimimaan, millä saadaan täällä syntyvyys toimimaan, eikä tuoda vieraista kulttuureista negatiivisia vaikutteita sen enempää Välimeren kuin Atlantinkaan takaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen, olkaa hyvä.

19.55 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tehtävämme on toimia tasa-arvon puolesta. Tasa-arvoa voi lähestyä toki monista eri näkökulmista. Tässä selonteossa lähestymistapa on keskittynyt sukupuoleen. Tämä näkökulma jättää varjoonsa monia asioita, jotka vaikuttavat osaltaan sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja tasa-arvoon yleensä.

Tasa-arvo toteutuu silloin, kun siitä ei tarvitse edes puhua. Otan esimerkin perhe-elämästä. Jos puoliset kunnioittavat toisiaan ja tekevät parhaansa yhteiseksi hyväksi, keskustelua tasa-arvosta ei välttämättä tarvitse edes käydä. Silloin tehtävät ja vastuut jakautuvat sopivuuden ja mielenkiinnon mukaan. Molemmat joustavat ja täydentävät toisiaan.

Perhevapauudistus antaa uusia mahdollisuuksia ja joustavuutta työn ja perheen yhteensovittamiseen. Tämä palvelee sekä miehiä että naisia. Ei ole aina ongelma, jos miesten ja naisten edustus ei joka paikassa ole pilkulleen sama tai jos tietyille aloille hakeutuu enemmän poikia kuin tyttöjä tai toisinpäin. Toisaalta on myös niin, että meillä on vahvasti rakenteellisia ja periytyviä malleja ja asenteita, joita on syytä ravistella. Jako mies- ja naisvaltaisiin aloihin on Suomessa melko jyrkkä. Kannustetaan tyttöjä ja poikia opiskelemaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

kaikille aloille. Naisten osuus yritysten johtopaikoilla on yhä melko vähäinen. Tämän asel-
telman muuttaminen vaatii pitkäjänteistä työtä muun muassa koulutuksen kautta.

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnallisessa osallistumisessa on selonteon mukaan suuria
alueellisia eroja. Maaseudusta, syrjäseuduista tai alueiden elinvoiman merkityksestä tasa-
arvon näkökulmasta ei niinkään puhuta. Tätä on pakko vähän ihmetellä. Selonteon mu-
kaan matalin eliniänodote on maaseutumaissa kunnissa asuvilla miehillä. Suomi on
maantieteellisesti suuri maa. Mahdollisuuksien tasa-arvon toteutuminen edellyttää, että
huolehdimme koko maasta.

Keskustan esitys erityistalousalueista olisi yksi vastaus tähän haasteeseen. Maaseudun
elinvoiman tukeminen on vankkaa työtä tasa-arvon hyväksi.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuden tasa-arvo lepää yhä vankemmin koulutuksen harteil-
la. Peruskoulutasolla Suomi voi olla edelleen ylpeä, mutta on toki huolta esimerkiksi poi-
kien lukutaidosta ja poikien välisistä oppimisen eroista. Koulujen eriytyminen on kehitys-
kulku, johon meidän tulee puuttua. Kaupungeissa koulujen väliset erot alkavat olla paikoin
suuria. Opetusalan houkuttavuudesta pitää huolehtia, ettemme ajaudu Ruotsin tielle. On ai-
van keskeistä, että jokainen lapsi ja nuori saa hyvät mahdollisuudet käydä koulua. Tällä
kaudella toteutettu laajennettu oppivelvollisuus on iso päätös, joka selonteon mukaan lisää
sukupuolten yhdenvertaisuutta. Pidetään kaikki koulupolulla mukana.

Arvoisa puhemies! Suomalaista koulua tulee kehittää niin, että yksikään lapsi ei syrjäy-
dy. Jos nuori ei viihdy koulussa vaikkapa rasististen kokemusten vuoksi, hän menettää us-
konsa koulunkäyntiin sekä tulevaisuuden opiskelu- ja työmahdollisuuksiin ja putoaa lopul-
ta kelkasta. Suomeen voi muodostua pysyvästi syrjäytyneitä vähemmistöjä, joissa on kas-
vupohjaa radikalisoitumiselle ja ääriliikkeille. On tärkeää pitää kaikki mukana.

Suomen kouluissa on oikeus opiskella uskontoa oman uskontokunnan mukaan. Myös
vähemmistöt voivat saada oman uskontonsa opetusta ja uskonnottomat elämäntietämys-
tiedon opetusta. Pidän tätä tärkeänä. Kun lapset ja nuoret oppivat tuntemaan juurensa ja
saavat tietoa myös muista uskonnoista, he saavat pohjaa erilaisuuden ymmärtämiseen ja lä-
himmäisten kunnioittamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Filatov, olkaa hyvä.

20.01 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Halusin käyttää vielä tämän oman, vähän hen-
kilökohtaisemman puheenvuoron kahdesta syystä. Toinen liittyy intersektionaalisuuteen ja
toinen liittyy palkka-avoimuuteen.

Tässä keskustelussa on selvästi käynyt ilmi se, että emme ehkä ihan tiedä, mitä sillä in-
tersektionaalisuudella tarkoitetaan, koska osa kokee sen ikään kuin negatiivisena ja sa-
maan aikaan puhuu siitä, että tasa-arvokysymyksissä pitäisi ottaa huomioon useampia
muuttujia kuin vain se, mikä tulee sukupuolesta ja siihen liittyvistä kysymyksistä. Itse
asiassa intersektionaalisuus on tullut akateemisista piireistä suomalaiseenkin keskusteluun
ja jo 1989 siinä pohdittiin sitä, että jos meillä on vaikkapa nainen, joka on vammaisen nai-
nen ja vaikkapa etniseltä taustaltansa muuta kuin valtaväestöä, ja meillä on mies, joka on
samassa tilanteessa, niin he kokevat monenlaista syrjintää monenlaisen aseman vuoksi. Ja
siihen syntyi tämä sana, jolla haluttiin kuvata sitä, että on monia tekijöitä, jotka vaikutta-
vat, että se ei ole pelkästään sukupuoli, vaan sukupuolen lisäksi ihmisellä voi olla sellaisia
kysymyksiä, jotka vaikuttavat siihen, että hän tulee monin verroin syrjityksi. Tällä tätä ris-
tiinajattelua on haluttu synnyttää, mutta jotenkin siitä on syntynyt sellainen kirosana, vaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

ka minusta se on juuri se tapa, jolla tasa-arvoa pitää arvioida, elikkä katsotaan monia eri muuttujia.

Toinen syy liittyy palkkatasa-arvoon. Olen itse ajatellut pitkään ja kansainväliset tuloksetkin kertovat siitä, että palkka-avoimuus on itse asiassa yksi tehokas väline, jolla naisten ja miesten välisiä perusteettomia palkkaeroja voidaan suitsia. Siitä oli selkeä kirjaus hallitusohjelmassa, ja kun kuulin, että tuon lain valmistelu on jämähtänyt erimielisyyksiin ja se ei tulisi eduskuntaan, niin tuli suoraan sanottuna surullinen, vihainen ja pettynyt olo, koska niin kauan kuin olen tasa-arvoasioista puhunut, olen puhunut myös palkka-avoimuuden puolesta. Jos me ajattelemme, että EU-maissa sukupuolten palkkaero on keskimäärin 14,1 prosenttia ja Suomessa se on 16,6 Eurostatin mukaan, niin se kertoo siitä, että tässä me olemme jäljessä muuta Eurooppaa, ja siksi me tarvitsemme vahvempia välineitä, joilla me näemme, perustuvatko ne palkkaerot siihen työtehtävään, perustuvatko ne ikään kuin hyväksyttäviin syihin vai ovatko ne sellaisia, joissa pörstäkerroin merkitsee. Sen takia meidän pitäisi päästä tässä asiassa eteenpäin. Hieman lohdutti se, että ministeri sanoi, että vielä katsotaan joitakin palasia, joita ehkä voitaisiin tämän syksyn aikana tuoda eduskuntaan, ja toivon todellakin, että niitä tehdään, koska eihän palkkatasa-arvo tarkoita sitä, että kaikilla on sama palkka, vaan sitä, että perusteettomista palkkaeroista päästään eroon.

Suomen perusteettomiin palkkaeroihin ovat kiinnittäneet huomiota muun muassa YK ja Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimusten valvontaelimet — eivät siis ihan mitkä tahot tahansa. Kyse ei ole ideologisista ajatuksista, vaan kyse on yleismaailmallisesti hyväksytyistä reiluus- ja ihmisoikeusasioista, ja sen vuoksi palkka-avoimuuden edistämiseksi pitää pitää mielessä se, että se ei tarkoita sitä, että palkat kuulutetaan kaikelle kansalle, kuten vaikkapa verotiedot, vaan sitä, että tietoa reilun palkkauksen edistämiseksi on saatavilla. Silloin voi tehdä niitä ikään kuin oikeusprosesseja epäreilusta palkkauksesta, kun tietää, mitkä palkkauksen perusteet ovat, ja niin kauan kuin me emme niitä tiedä ja niin kauan kuin asianosaiset, jotka epäilevät palkkasyrjintää, eivät sitä tiedä eikä työpaikoilla tiedetä, näihin asioihin on hyvin vaikea puuttua.

Jos ajattelemme, onko liikaa vaadittu se, että työnantajan tulisi kerran vuodessa selvittää henkilöstölle työnantajan noudattama palkkausjärjestelmä ja sen soveltaminen ja muut palkan määräytymisperusteet ja palkitseminen ja se, miten työntekijä voi vaikuttaa omaan palkkaansa, niin uskon, että tämä edistäisi työpaikoillakin ihan sitä reiluuden tuntua. Esitys olisi parantanut työntekijöiden mahdollisuuksia arvioida työpaikan tasa-arvotilannetta, omaa palkkaansa suhteessa muihin työntekijöihin ja tunnistaa näitä perusteettomia palkkaeroja ja ryhtyä toimiin niiden korjaamiseksi. Myös tasa-arvosuunnitelman ja siihen sisältyvän palkkakartoituksen olisi oltava koko henkilöstön saatavilla. On tärkeää, että kun meillä hallitusohjelmassa on selkeä kirjaus tästä asiasta, niin jos ei laajemmasta paketista päästä sopuun, niin ainakin se minimi, mikä hallitusohjelmassa on selkeästi linjattuna, tuotaisiin eduskuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski poissa. — Edustaja Mäkynen, Jukka, olkaa hyvä.

20.06 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Tasa-arvo on erittäin tärkeää, mutta mielestäni reki ajetaan pahasti sepelille, jos tasa-arvo on sitä, että suositaankin enemmän vähemmistöä ja heikommissa asemassa olevia. Pieleen mennään etenkin silloin, kun moninaisuuden nimissä sukupuoli nostetaan kiintiöillä kaikkien muiden tekijöiden edelle ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

pätevämpi henkilö jätetään valitsematta tehtävään. Itse jopa luopuisin nais- ja mieskiintiöistä ja jättäisin sijaa osaamiselle ja ammattitaidolle.

Edustaja Kiviranta toi debattipuheenvuorossaan esille sen, että Suomi on kansainvälisesti mitattuna toiseksi tasa-arvoisin maa maailmassa 86 prosentin tuloksella, ja se on loistava tulos. Kaikessa kuitenkin tasa-arvo ei voi toteutua, ja tämä johtuu miesten ja naisten ominaisuuksista. Jos esimerkiksi raskaampi työ vaatii enemmän voimaa, täydellisen tasa-arvon vaatiminen sukupuolien välillä ei välttämättä toimi. Tai voi olla aloja, joilla vain naisen fyysiset ominaisuudet ovat etu. Esimerkiksi kuulin, että isoihin kaivosdumppereihin haetaan mielellään naisia siitä syystä, että kaivoksilla koneet rikkoutuvat naisten käsitteilyssä harvemmin.

Pääasiassa me perussuomalaiset haluamme kohdata ihmiset yksilöinä eikä vain sukupuolensa edustajina. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mattila poissa. — Edustaja Multala.

20.08 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Käsitlemme täällä tasa-arvopoliittista se-lontekoa, ja nostan muutamia, täällä jo moneen kertaan esillä olleita näkökulmia esiin.

Tuossa hieman järkytyin, kun huomasin itse asiassa keskustan ryhmäpuheenvuorossa yhden noston, joka täällä jo aiemmin tänään otettiin esille. En usko, että keskusta oikeasti ajattelee niin, että Suomessa lihaa syövä heteromies, joka ajaa autolla, on se, joka eniten tässä maassa kaipaisi sitä tasa-arvoa. Olisinkin toivonut, että täällä Hanna-Leena Mattila, joka sen puheenvuoron piti, olisi ehkä kertonut myös oman näkökulmansa, sillä tätä eivät kyllä tue mitkään tilastot, eivät työelämässä eivätkä muutoin yhteiskunnassa. Se on tietenkin sääli, jos tällainen tunne on tullut ihmisille siitä, että yhteiskunnassa halutaan enemmän niin sukupuolten välistä tasa-arvoa kuin muuten yhteiskunnassa tasa-arvoa toteutuvan.

Arvoisa puhemies! Vähän myös puutun tähän intersektionaalisuuden käsitteeseen, jota täällä edustaja Filatov käsitteli. Uskon, että vastustuksessa on osittain kyse siitä, ettei nimenomaan ymmärretä, mitä se tarkoittaa, ja sen vuoksi ehkä toivoisinkin, että mekin käyttäisimme sellaista kieltä, jota kaikki ymmärtävät. On aivan turhaa sellainen miekkailu, se on ikään kuin varjomiekkailua, kun emme pääse puhumaan niistä oikeista ongelmista, kun puhumme siitä identiteettipoliitikasta, että kuka on vähemmän tasa-arvoinen kuin joku toinen.

Siihen toiveeseen kuitenkin yhdyn, että perusteettomat palkkaerot esimerkiksi työmarkkinoilla voitaisiin poistaa. Tässä työmarkkinoiden epätasa-arvoisuudessa tai siinä, että meillä edelleen ohjautuu pääosin joko miehiä tai naisia tiettyihin ammatteihin, ei varmaan ole kyse siitä, etteivätkö nämä työtehtävät pääosin soveltuisi toiselle osapuolelle. Joskus totta kai näinkin voi olla, että on etua, jos on mies tai nainen jossakin tiettyssä työssä. Ehkä enemmänkin on kyse siitä, että meillä on edelleen aika vahvoja sukupuolittuneita käsityksiä siitä, minkätyyppinen työ sopii naisille tai miehille, ja tässä mielestäni on paljon vielä tehtävää ihan siellä koulujen opinto-ohjauksessa asti. Olen nimittäin kuullut tarinoita siitä, että siellä jo ehkä asetetaan välillä päähän ajatuksia, minkätyyppisiin koulutuksiin tai työtehtäviin kannattaa hakeutua tai ei kannata hakeutua.

Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä nosto täällä edustaja Mäkelältä oli työnantajien kustannukset. Ne kyllä kasautuvat aivan selvästi edelleen enemmän naisten työnantajille ja ovat

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

erityisesti pienille yrittäjille, jotka toimivat naisvaltaisilla aloilla, erittäin suuri haaste. Viime hallituskaudella niihin puututtiin ja niitä hieman tasattiin, mutta se ei vielä riitä.

Toivoisin, että Suomessa kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa, ja pitkälle olemmekin tässä jo päässeet. Entistä vähemmän sukupuoli määrittelee sitä, minkälaisiin työtehtäviin tai minkälaiseen asemaan voit yhteiskunnassa päästä.

Kuitenkin on edelleen tilanteita, joissa epätasa-arvo on käsin kosketeltavaa myös sukupuolten välillä. Kävin jokin aika sitten vierailulla Vantaan Hakunilassa, joka on yksi meidän vieraskielisimmistä lähiöistämme, jopa siihen pisteeseen asti, että se on tietynasteinen haaste, sillä koulun aloittavista luokista iso osa, enemmistö, on vieraskielisiä. Siellä yhteisötalossa käy pääosin maahanmuuttajanaisia, monet heistä islaminuskoisia, ja siellä törmäsin siihen tilanteeseen, että naiset kokivat, että haluaisivat oppia kieltä, mutta siihen jopa saattaisi toimia paremmin pieni velvoite, jotta heillä olisi mahdollisuus ikään kuin perustella kotona sitä, että tämä on heidän oikeutensa oppia suomen kieltä — sehän on nimittäin edellytys edelleen Suomessa erittäin moniin ammatteihin, että edes jonkintyyppinen kielitaito löytyy.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä nostan kuitenkin esiin ehkä sen suurimman tasa-arvo-ongelman: Suomi on edelleen EU:n toiseksi turvattomin maa naisille, ja perheväkivalta, lähisuhdeväkivalta, se on erittäin suuri ongelma. Suurimmassa osassa tapauksista tekijänä on nykyinen tai entinen kumppani. Ratkaisuna tähän ei tietenkään voi olla pelkästään se, että lisäämme esimerkiksi turvatalopaikkojen määrää, [Puhemies koputtaa] vaan kyllä myös rangaistuksia on kiristettävä ja muutoinkin tämän ongelman juurisyihin puututtava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

20.13 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on keskusteltu tämän hallituksen tasa-arvopoliittisen selonteon lähtökohdista ja periaatteista, ja hallitushan on itse määritellyt, että selonteon lähtökohtana on sukupuolen moninaisuus ja sitten tämä intersektionaalinen tasa-arvonäkemyks. Sukupuolen moninaisuus määritellään vielä selonteossa näin: ”Sukupuolia eivät ole ainoastaan mies ja nainen, vaan henkilö voi olla molempia yhtä aikaa, jotain siltä väliltä tai jotakin muuta.” Sitten todetaan, että joillakin ei ole sukupuolta lainkaan. Kyllähän tämä, arvoisa herra puhemies, on aikamoista ideologista hölynpölyä. Meillä tasa-arvolaissakin lähdetään kahdesta sukupuolesta, niin kuin myös biologinen todellisuus siitä lähtee.

Täällä edustaja Hopsu otti esiin sen saman väitteen tai ajatuksen, mikä esiintyi päivällä myös useissa puheenvuoroissa, eli varoiteltiin anti-gender-liikkeistä, jotka vaarantavat tasa-arvokehityksen. Toivoisin, arvoisa puhemies, että joku täällä kertoisi, mitä nämä anti-gender-liikkeet ovat, missä ne näkyvät, keitä ne edustavat. Jos näillä tarkoitetaan niitä kansalaisia, jotka puolustavat syntymättömän lapsen elämää — jotka ovat esimerkiksi mukana keskustelussa raskaudenkeskeytyksestä — niin eihän siinä ole kysymys ihmisoikeuksien universaaliuden kieltämisestä tai kiistämisestä, vaan päinvastoin jokaisen ihmisen oikeuksien ja elämän puolustamisesta iästä ja koosta riippumatta. Tai jos sillä tarkoitetaan luonnonoikeuteen ja biologiaan perustuvaa sukupuolikäsitystä, niin juuri siltä pohjalta voidaan parhaiten edistää miesten ja naisten samanarvoisuuteen perustuvaa tasa-arvoa.

Itse haluan kiinnittää huomion tässä erityisesti ikääntyneiden naisten tasa-arvoon. Meillä on tietenkin tasa-arvo-ongelma, se, että miehet kuolevat nuorempina — he sairastuvat ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

kuolevat nuorempana — mutta sitten ikääntyvät naiset kärsivät niistä ongelmista, joita esimerkiksi tulemme tässä hoitajakysymyksessä käsittelemään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

20.16 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi tästä anti-gender-liikehinnästä, se on siis todellinen kansainvälinen ilmiö, joka on todennettu ja jonka vaikutukset näkyvät myös täällä Suomessa osassa puheenvuoroja. Tuntuu, että myös täällä eduskunnan täysistuntosalissa tämän anti-gender-liikehinnän mukainen puhe on lisääntynyt myös suomalaisessa tasa-arvokeskustelussa. Kysymys on siitä, että anti-gender-liikehinnä ei tunnista rakenteellista syrjintää tai rakenteellisia tasa-arvohaasteita, vaan nämä ohitetaan ja todetaan, että tällaisia tasa-arvohaasteita yhteiskunnassamme ei ole.

Arvoisa puhemies! Suomi on tasa-arvossa pitkällä, mutta ei missään nimessä valmis, vaan työtä tasa-arvon edistämiseksi on vielä paljon jäljellä, ja tätä työtä on tärkeää tehdä. Jos me ajatellaan, miten Suomi on tullut sellaiseksi hyvinvointiyhteiskunnaksi, sellaiseksi oikeusvaltioksi ja sellaiseksi tasa-arvomaaksi kuin me tänä päivänä olemme, niin tämän työn takana on valtava määrä sellaisia ihmisiä, jotka ovat systemaattisesti, järjestelmällisesti, pitkäjänteisesti halunneet edistää tasa-arvoa ja kohdanneet juuri sentyyppistä vastakainasettelua ja vastustusta kuin joissakin puheenvuoroissa tänäänkin olemme valitettavasti tässä salissa joutuneet kuulemaan. Mutta siitä huolimatta tai juuri sen vuoksi tätä tasa-arvotyötä on tärkeää jatkaa, vahvistaa. Tasa-arvon tärkeäksi arvoksi kokevien tulee tehdä yhteistyötä ja sitä yhteistyötä tiivistää.

Tätä tärkeää työtä tehdään myös järjestöissä, ja Suomessa on paljon sellaisia tasa-arvolle omistautuneita järjestöjä, jotka ovat tehneet tasa-arvotyötä jo toista sataa vuotta ja ovat olleet mahdollistamassa niitä tasa-arvon saavutuksia, joista mekin tänä päivänä voimme täällä nauttia. Näiden järjestöjen työlle on nyt ehkä vielä suurempi tarve kuin menneinä vuosina, suurempi tarve kuin ehkä aikoihin, ja näiden järjestöjen toimintaedellytykset on välttämätöntä tässä ajassa myös turvata. Olen ymmärtänyt, että salissa käydyssä keskustelussa on kyseenalaistettu myös tasa-arvotyötä tekevien järjestöjen rahoitustarpeita. [Sanna Antikaisen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Tasa-arvo ei tule koskaan valmiiksi, vaan tasa-arvon eteen pitää tehdä ikuisesti töitä. Kaikki ne saavutukset, joita on tähän mennessä saavutettu, on saavutettu työllä, ja nyt me olemme viime vuosina joutuneet näkemään, että sillä hetkellä, kun tasa-arvon etenemiseen ei kiinnitetä riittävästi huomiota, tasa-arvo ottaa takapakkia ja taka-askeleita. Samalla on tärkeää muistaa, että tasa-arvo on kiinteässä yhteydessä demokratiaan ja oikeusvaltioon ja ylipäättänsä siihen, minkälaiseen suuntaan meidän yhteiskuntamme kehittyvät. Mitä vahvempi tasa-arvo ja ihmisoikeudet, sitä vahvempi demokratia, sitä vakaampi yhteiskunta. Näin ollen nämä teemat ovat mitä suurimmissa määrin myös turvallisuuspoliittisia, niin kuin tämän päivän isot haasteemme liittyvät esimerkiksi turvallisuuspolitiikkaan.

Tasa-arvovaltuutettu luovutti eduskunnalle keväällä tasa-arvon tilaa käsittelevän kertomuksensa, ja myös tässä tasa-arvovaltuutetun kertomuksessa varoitetaan siitä, että emme tuudittautuisi ajattelemaan, että Suomi on tasa-arvon mallimaa. Me olemme nyt jo nähneet, että jos me tuudittaudumme siihen ja pysähdymme tasa-arvon sijasta muiden teemojen äärellä tai muut menevät näiden teemojen ohitse, niin me otamme näissä teemoissa takapakkia. Ja se ei missään tapauksessa ole meidän yhteiskuntamme kannalta edullinen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 91/2022 vp

asia, vaan se on suuri uhka suomalaiselle yhteiskunnalle, vakaudelle ja kestäväille tulevaisuudelle.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan on annettava lausunto.